

Zdravotně
sociální fakulta
Faculty of Health
and Social Studies

Jihočeská univerzita
v Českých Budějovicích
University of South Bohemia
in České Budějovice

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích
Zdravotně sociální fakulta
Katedra sociální práce

Bakalářská práce

Sociální práce s dětmi, které sextují

Vypracovala: Bc. Petra Hejzlarová
Vedoucí práce: Mgr. Bohdana Břízová, Ph.D.

České Budějovice 2015

Abstrakt

Problematika sextingu je velmi aktuální téma, zvláště u dětí na druhém stupni základní školy. Je známo, že se tento úkaz děje, avšak v České republice není zaznamenáno, zda sociální pracovníci již tuto problematiku znají a případně, jak s ní pracují.

Teoretická část práce je členěna do tří dílčích kapitol. V práci pojednávám o elektronické komunikaci, tedy v první řadě o mobilním telefonu, internetu, sociálních sítích, a to právě proto, že je k sextování tato elektronická cesta využívána. Slovo sexting (česky sextování) je složeno ze dvou anglických slov, „sex“ a „texting“. Jak popisuje Kopecký (2009), jedná se o rozesílání textových zpráv, fotografií či videí se sexuálním podtextem, a to elektronickou cestou (např.: zasíláním SMS, MMS, e-mailů či zveřejňováním záznamů na sociálních sítích). V této době takové technologie využívají především mladiství a děti, ale nejsou výjimkou ani dospělí. Česká asociace StreetWork (2012) definuje sexting jako: *„Elektronické šíření textových zpráv, vlastních fotografií či vlastního videa se sexuálním obsahem, ke kterému dochází v prostředí virtuálních elektronických médií - zejména internetu. Mezi platformy, které umožňují šíření těchto materiálů, patří v dnešní době zejména sociální sítě - Facebook, MySpace, Libimseti.cz nebo digitální úložiště fotografií Rajče.net.“* Sextování s sebou nese určitá rizika a na internetu je mnoho nebezpečí, která číhají především na důvěřivé děti či mladistvé. Děti mohou být pak snadno přes intimní záznamy například vydírány, materiály mohou být komerčně zneužity. To, že někdo cizí vlastní nějaký materiál se sexuálním podtextem, může mít mnoho podob nebezpečí. Proto je důležité odborně pracovat s těmito dětmi a zaměřit se v současné době především na prevenci a informovanost jak dětí, tak dospělých o sextingu a dalších rizicích vyskytujících se na internetu. V problematice sextingu není ještě sociální práce rozvinutá. Jedná se o poměrně nový fenomén, lidé se teprve s tímto termínem setkávají a dostává se jim do povědomí. Sociální práce usiluje o odhalování, zmírňování, vysvětlování a řešení sociálních problémů (Matoušek, 2013), a proto je důležité problematiku sextingu začít řešit na odborné úrovni a rozvíjet dále sociální práci.

Hlavním cílem práce je zjistit, jak sociální pracovníci pracují s dětmi, které sextují. Dílčími cíli je zjistit, zda se sociální pracovníci ve své praxi setkávají s problematikou sextingu a popsat nejčastěji užívané přístupy a metody sociální práce využívané u sextujících dětí.

Pro výzkum jsem využila strategii kvalitativního výzkumu, metodu dotazování a techniky polostrukturovaného rozhovoru. Výzkumný soubor tvořilo šest sociálních pracovníků, pracujících minimálně 1 rok v zařízení nacházející se v Českých Budějovicích, ve kterém se pravděpodobně vyskytují děti, které sextují. Pro výběr souboru byla zvolena metoda záměrného (účelového) výběru.

Rozhovor začíná okruhem otázek zjišťující informovanost sociálních pracovníků o sextingu. Zda sociální pracovníci znají pojem sexting, kdy a jakým způsobem se s tímto termínem setkali, anebo jestli si o sextingu nastudovali nějaké informace.

Druhá část rozhovoru zjišťovala, zda se sociální pracovníci v dané organizaci setkávají při výkonu své práce s dětmi, které sextují, nebo i s rodiči těchto dětí. Pak je zde charakterizován vzorek dětí, které sextují – jejich nejčastější věk, kdo vyhledává s touto problematikou pomoc častěji (zda dívky nebo chlapci), jestli mají i jiné potíže a jaké, a kolik dětí se v organizaci s touto problematikou již vyskytlo.

Třetí část rozhovoru pojednává o přístupech a metodách sociální práce, které jsou využívány nebo by byly vhodné použít u sextujících dětí. Dále se tato část věnuje připravenosti organizace přijmout osobu, která má potíže se sextingem. Zda je zařízení připraveno poskytnout odborné poradenství či prevenci o užívání internetu a informovat o dalších rizicích vyskytujících se na internetu.

Ze shrnutí výpovědí sociálních pracovníků vyplývá, že o problematice sextingu vědí, avšak samotný pojem „sexting“ není ještě tolik znám, sociální pracovníci tento pojem spíše neužívají. Sexting je sociálními pracovníky chápán tak, že může ublížit a minimálně u dětí do 15 let je brán negativně. Někteří sociální pracovníci si nastudovali o dané problematice informace, ať už z internetu, odborné literatury či z konzultací s dalšími odborníky. Dále je z výpovědí pracovníků zjištěno, že se v oslovených organizacích děti s touto problematikou vyskytují, až na jednu organizaci. Sociální pracovníci se setkávají při výkonu své práce i s rodiči těchto dětí.

V některých zařízeních se děti vyskytují v desítkách, v jiných ojedinelé. Sociální pracovníci se shodují ohledně nejčastějšího věku dětí, kdy uvádějí převážně 14 let, dále vyhledávají zařízení více dívky než chlapci. Jako přidružené potíže dětí jsou respondenty zmíněny obtíže, kterými se zabývá daná organizace. Z výzkumu dále vyplývá, že o obecné prevenci informuje více organizací, než konkrétně o sextingu (poskytování odborného poradenství). Určitá metoda či přístup pro tyto děti není využívána. Sociální pracovníci poskytují rozhovor, případně techniku zrcadlení a shrnutí. Dále pokládají za důležitou prevenci, osvětu veřejnosti. Všechna oslovená zařízení jsou dle tohoto výzkumu vhodná pro sextující děti, jen jedna organizace specifikovala, že jsou sice připravené pracovat s těmito dětmi, avšak staršími 15 let.

Tato práce by mohla napomoci ke zvýšení informovanosti nejen pro sociální pracovníky, ale i pro širokou veřejnost. Výsledky práce mohou být inspirací pro aplikaci a rozvoj sociální práce v této problematice.

Klíčová slova: sexting, sociální práce, mobilní telefon, internet, intimní fotografie

Abstract

The matter of sexting is a very topical issue, especially among children in the 2nd level of primary schools. It is known that this phenomenon is going on, but in the Czech Republic it is not recorded whether social workers already know about it or how they work on it.

The theoretical part of the thesis is divided into three sections. In the thesis I deal with electronic communication, the mobile phone, the Internet and social networks in the first place. It's precisely because these electronic kinds of communication are used for sexting. The word sexting („sextování“ in Czech) is made up of two English words, "sex" and "texting". As Kopecký describes (2009), it means sending of text messages, photos, or videos that are sexually suggestive, which happens electronically (e.g.: sending of SMS, MMS, e-mails or publishing records on social networks). At this time, these computer technologies are used primarily by young people and children, but the adults are not the exception. The Czech StreetWork Association (2012) defines sexting as: *"Electronic sending of text messages, your own photos or your own videos with sexual content, which occurs in the environment of virtual electronic media - the Internet in particular. The platforms that allow spreading these materials include especially social networks - Facebook, MySpace, Libimseti.cz or digital photo storage Rajče.net."* Sexting carries specific risks, and the Internet poses many dangers mainly for gullible children or adolescents. Children can be easily blackmailed because of the intimate records, the materials can be commercially exploited. The fact that someone else owns the sexually suggestive materials, can take many forms of risk. It is therefore important to professionally work with these children, to focus mainly on prevention, and inform both children and adults about sexting and the risks occurring on the Internet. Social work is not developed yet in the issue of sexting. It is a relatively new phenomenon, people experience that for the first time, and they just raise their awareness of it. Social work aims at detecting, reducing, and resolving social problems as described by Matoušek (2013), it is therefore important to begin to deal with sexting at the professional level and develop the social work.

The main objective of the thesis is to find out how social workers work with children who are sexting. Intermediate objectives are to find out whether social workers are faced with the issue of sexting in their practice, and to describe the most commonly used approaches and methods of social work used for children who are involved in sexting.

For the research I used the strategy of qualitative research, method of questioning and semi-structured interviewing techniques. The research included six social workers working at least 1 year in a facility located in České Budějovice, where you can probably meet children involved in sexting. The selection was done by a method of non-random (targeted) selection.

The interview begins with a number of questions providing social workers' awareness of sexting. Whether the social workers know the term of sexting, when and how they experienced it, or whether they have read up anything about sexting.

The second part of the interview examined whether the social workers meet children, who are sexting, or even with parents of these children in the course of their work. Then there is a group of sexting children characterized – their most common age, who looks for help with this problem more often (whether girls or boys), if they have other problems and which, and how many children has already gone through this in their organization.

The third part of the interview discusses the approaches and methods of social work, which are used or would be useful for sexting children. Furthermore, this section is dedicated to the readiness of the organization to accept a person who has a problem with sexting. Whether the institution is ready to provide expert advice or the prevention in the use of the Internet and inform about other risks occurring on the Internet.

The social workers' responses summary shows that they know the issue of sexting, but the term of "sexting" is still not known as much, and social workers do not use this term very often. Sexting is understood by the social workers as something that can hurt, and at least for children under 15 years it is considered negatively. Some social workers have found some information about this matter, whether from the Internet, literature or through the consultation with other experts. Furthermore, from the responses of these

workers it was found that the organizations experienced children with this problem, except one organization. Social workers even meet parents of these children in the course of their work. In some facilities, there are dozens of these children, in the others there are only a few of them. Social workers agreed on the most common age of children, they stated 14 years; and girls trying to find help more often than boys. The respondents mentioned some other problems of these children, which the organization deals with. The research has shown that institutions provide general prevention more than specific education about sexting (the provision of professional advice). A particular method or approach for these children is not used. Social workers conduct the interviews, or the mirroring and summarising techniques. They also consider prevention and public education to be important. According to this research, all the involved institutions are suitable for sexting children, only one organization specified that they are prepared to work with these children if they are at least 15 years or older.

This thesis could help to raise awareness not only of social workers, but also the general public. The results of the thesis can be an inspiration for the use and development of social work in this matter.

Keywords: sexting, social work, mobile phone, Internet, intimate photos

Prohlášení

Prohlašuji, že svoji bakalářskou práci jsem vypracoval(a) samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to – v nezkrácené podobě – elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejich internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

V Českých Budějovicích dne 12. 8. 2015

.....

Petra Hejzlarová

Poděkování

Velice ráda bych touto cestou poděkovala paní Mgr. Bohdaně Břízové, Ph.D., za odborné vedení mé bakalářské práce, především za cenné rady, za její čas, povzbuzování a vstřícnost. Děkuji také sociálním pracovníkům, kteří byli ochotni účastnit se výzkumné části této práce, za jejich dobrou spolupráci a kladný přístup k sociální práci.

Obsah

Úvod.....	12
1 Současný stav	13
1.1 Komunikace	13
1.1.1 Elektronická komunikace	13
1.1.2 Komunikace dětí a mládeže ve virtuálním světě.....	19
1.2 Sexting.....	22
1.2.1 Pojem sexting	22
1.2.2 Výskyt a důvody sextingu	23
1.2.3 Rizika sextingu	25
1.3 Sociální práce	26
1.3.1 Sociální práce a sexting.....	28
2 Cíl práce a výzkumné otázky	34
2.1 Cíl práce	34
2.2 Výzkumné otázky.....	34
2.3 Operacionalizace pojmů	34
3 Metodika.....	36
3.1 Strategie, metoda a technika	36
3.2 Charakter výzkumného souboru	38
3.3 Vlastní realizace výzkumu	40
3.4 Vyhodnocování dat	41
4 Výsledky.....	42
4.1 Výsledky v souvislosti s první výzkumnou otázkou.....	42
4.1.1 Výsledky rozhovorů prezentované v tabulkách	42
4.1.2 Interpretace výsledků prvního okruhu otázek	45
4.1.3 Shrnutí odpovědí v souvislosti s první výzkumnou otázkou.....	48
4.2 Výsledky v souvislosti s druhou výzkumnou otázkou.....	49
4.2.1 Výsledky rozhovorů prezentované v tabulkách.....	49

4.2.2	Interpretace výsledků druhého okruhu otázek	51
4.2.3	Shrnutí odpovědí v souvislosti s druhou výzkumnou otázkou.....	56
4.3	Výsledky v souvislosti s třetí výzkumnou otázkou.....	56
4.3.1	Výsledky rozhovorů prezentované v tabulkách.....	57
4.3.2	Interpretace výsledků třetího okruhu otázek	60
4.3.3	Shrnutí odpovědí v souvislosti s třetí výzkumnou otázkou.....	67
5	Diskuze	68
6	Závěr.....	74
7	Seznam použitých zdrojů	76
8	Přílohy	84

Úvod

Téma mé bakalářské práce „Sociální práce s dětmi, které sextují“ jsem si vybrala především proto, že mě zaujal pojem „sexting“. Neznala jsem tento výraz, ale po vyhledání významu tohoto slova, mě takové téma začalo více zajímat. Velice mě zajímalo, zda sociální pracovníci již znají pojem sexting, jestli nějak pracují s dětmi, které sextují a jakou metodu či přístup sociální práce používají. Tato problematika je velmi aktuální a mě velice zaujala, což bylo hlavním důvodem, proč jsem chtěla toto téma zpracovat.

V nynější době vlastní mobilní telefon mnoho dětí již od útlého dětství, na internetu se děti pohybují dnes a denně, a je velmi moderní vše dokumentovat a informovat lidi okolo sebe (např.: přes sociální sítě, jak se cítíme, jakou máme náladu, co právě děláme, kde se nacházíme, apod.). Navíc se prostřednictvím médií celé populaci, tudíž i dětem, předkládá, čím svět žije, co pokládá za důležité. V médiích se často objevuje sexualita, zveřejňují se intimní fotografie slavných osobností. Není tak divu, že děti o sexualitě vědí mnoho, chtějí vše co nejdříve vyzkoušet, napodobují celebrity, jelikož jsou pro ně vzorem, a vše, co se vyskytuje v médiích, je pro ně „trendy“. Média tak ovlivňují chování především dětí. Vše je navíc umocněno tím, že rodiče často nevědí, co děti provádí na internetu, co zveřejňují na sociální sítě, či s kým se přátelí a s kým si píšou.

Čtenáře bych tak chtěla seznámit s problematikou sextingu, zjistit jaké mají povědomí o sextování sociální pracovníci a jak s dětmi, které sextují, pracují v oblasti sociální práce.

Byla bych ráda, kdyby má práce přinesla nové informace lidem o sextingu a sociální práci v této oblasti, aby přispěla ke zvýšení informovanosti pro sociální pracovníky či sloužila jako výukový materiál. Výsledky práce mohou být inspirací pro aplikaci a rozvoj sociální práce v této problematice.

1 Současný stav

1.1 Komunikace

Předpokladem bytí nejen lidské společnosti je komunikace. Výraz komunikace pochází z latinského slova „communis“ (společné) či „communication“ (sdělení, sdílení), Kořa (2013) zmiňuje, že komunikaci lze také chápat jako snahu vytvořit společenství. Plaňava (2005) ovšem pojem komunikace vysvětluje jako společně něco sdílet. Dochází tak k přenosu sdělení a výměně sdělení mezi účastníky. Jedná se o interaktivní proces, kdy jedna interakce vyvolá druhou. Mluvíme tedy o interpersonální neboli mezilidské komunikaci. A jak uvádí dále Kořa (2013), komunikace je složitý sociální jev, který je důležitou součástí sociální interakce. *„Prostřednictvím komunikace jsou jedinci a sociální skupiny schopni vyjadřovat a přijímat informace kognitivní a emocionální povahy, např. myšlenky, vzpomínky, představy a fantazie či vrozené i vyšší city.“* (Kořa, 2013, s. 107). Musil (2008) chápe komunikaci jako přenos informací prostřednictvím verbální komunikace (znakového jazykového systému) a signálů, ke kterému dochází mezi lidmi přímo či prostřednictvím technických prostředků. A Leško (2008, s. 8) o komunikaci zmiňuje toto: *„Je sociálně-psychologickým fenoménem, je prostředkem socializace člověka.“*

Komunikaci rozdělují Jan a Patrik Gaburovi (2004) do šesti základních cest, kterými jsou: písemná, telefonická, osobní, elektronická, audiovizuální a zprostředkovaná komunikace. Zaměřím se nyní na oblast komunikace elektronické.

1.1.1 Elektronická komunikace

K tomuto typu komunikace se využívají elektronická media¹. Řadí se sem rozhlasové a televizní vysílání a další prostředky komunikace, jako dorozumívání

¹ Slovo médium pochází též z latiny a překládá se jako prostředek, prostředník, který něco zprostředkovává. Média se člení na tištěná a elektronická (Kořa, 2013).

pomocí videozáznamu. V neposlední řadě se do elektronické komunikace zařazuje komunikace prostřednictvím telefonu a internetu. Při komunikaci po internetu se využívá např.: posílání elektronické pošty (e-mail), chat, ICQ, Skype, diskusní fóra, sociální sítě (např.: Facebook, Lidé.cz, Twitter, apod.), webkamera, apod. (Musil, 2008). Díky těmto způsobům komunikace se snadno naváží vztahy přátelské i partnerské. Mezi lidmi tak může docházet ke komunikaci, i když se nevidí, jelikož je kontakt zprostředkován pomocí elektronického zařízení (Plaňava, 2005). Elektronická komunikace vznikala tedy kvůli potřebě rychlého dorozumění a kvůli překonávání větších vzdáleností.

Důsledky elektronické komunikace jsou pozitivní i rizikové. Mezi pozitivní lze zařadit např.: zpřístupnění kultury, zvýšení aktuálnosti informací, okamžité rozšíření závažné (poplachové) informace, apod. (Musil, 2010). Tyto možnosti elektronických médií lze použít k pozitivním účelům, ale lze je také zneužít. Rizikovými důsledky je např.: šíření zkreslených informací, ovlivňování názorů, hodnot, šíření násilí, pornografie, snímky intimních situací opatřené paparazzi, bulvarizace kulturního prostředí, apod. (Musil, 2010). Plaňava (2005) připomíná, jak je v posledních letech počítačová komunikace, kdy je zapotřebí člověk, klávesnice a obrazovka, čím dál častější.

Mobilní telefon

V nynější době vlastní mobilní telefon téměř každý člověk, je neodmyslitelnou součástí našeho života. Mobilní telefon je komunikační prostředek, který je důležitý pro oblast mezilidských vztahů. Tento prostředek již nahradil éru tzv. pevné linky. Avšak mobilní telefon neslouží již jen jako prostředek ke komunikaci (telefonování), ale má multimediální charakter (psaní textových zpráv, pořizování obrazových snímků, pořizování videozáznamů, audiozáznamů, sledování internetu, apod.) (Kořa, 2013).

Vlastnictví mobilního telefonu u dětí se dramaticky zvyšuje s věkem. V roce 2010 vlastnilo mobilní telefon 58 % dvanáctiletých dětí, 83 % sedmnáctiletých jedinců (Chalfen, 2010). Dále autor uvádí (tamtéž), že vzhledem k používání přenosných médií (mobilní telefony, iPody, apod.) jsou u dětí ve věku 8 až 18 let z 20 % využívána média.

Internet

Pojem internet pochází z anglického slova network (sít') a inter (předpona mezi). Jedná se o celosvětovou počítačovou síť spojující menší jednotlivé sítě (Procházka, 2012).

Díky internetu dochází k jednoduchému, rychlému a levnému propojení s celým světem. V dnešní době je internet využíván jak dětmi, dospělými, tak staršími lidmi. Hlavní funkcí internetu je získávání informací a komunikace (Procházka, 2012). Jak popisuje Hulanová (2012), internet je vhodný využívat pro udržování vztahů s přáteli, kolegy z práce, setkávání se s novými lidmi, vyhledávání slev a konání výhodných nákupů, k provádění on-line výzkumů, výměně informací. Tato autorka dále poznamenává (tamtéž), že internet vede neustále ke změnám, mění styl práce, mění místa vykonávání práce, styl zábavy, komunikaci, chování.

Pro mladé osoby je internet velmi důležitý (např.: pro využívání do školy). Děti a dospívající nemohou přestat používat internet či přestat používat některé aplikace, jelikož by to mohlo vést k sociálnímu vyloučení, jak uvádí Černá a kol. (2013).

Černá (tamtéž) dále vysvětluje, že děti a dospívající obzvláště vyhledávají kontakt, komunikaci s vrstevníky přes internet. Vzájemně mohou sdílet své názory, postoje, pocity. Dlouhé diskuse mohou tak probíhat přes ICQ (tj. nástroj pro online komunikaci), chat či na sociálních sítích pomocí sdílení tzv. statusů (krátká informace o stavu člověka, jeho náladě, činnosti apod.). Dále je možné přeposílat si fotky, videa, hudbu či různé internetové odkazy na webové stránky, apod. (Černá a kol., 2013).

Ale jak zmiňuje Hulanová (2012, s. 21): „*Toto tajemné médium, které bylo nejprve používáno jen pro akademické a výzkumné účely, zastává důležitou roli v jakékoli lidské aktivitě, kterou si jen dokážeme představit, od nakupování po sex, od výzkumů k rebeliím.*“

Při navazování kybervztahů může být nebezpečí v tom, že se virtuální vztahy mohou stát důležitějšími než vztahy skutečné, s rodinou a přáteli. Negativem ve virtuálním světě je také to, že lidé často lžou o svém věku, povolání, škole, fyzických vlastnostech nebo pohlaví. Člověk se může prezentovat jako dokonalý, lepší, krásný, chytrý, zkrátka jinak než jaký ve skutečnosti je (Hýbnerová, 2012). Manning (2005)

shledává negativa internetu v eliminaci zábran (sexualita, agresivita), brzké přípravě na pohlavní styk a v rozvoji negativních postojů (vůči ženám, rasismus, apod.).

Nejčastěji vyhledávaným pojmem na internetu je slovo sex (Malíková, 2012). V nynější době spolu tedy úzce souvisí tematika sexu a internet. Dále autorka (tamtéž) poznamenává, že pomocí internetu lze vyhledávat jedince podobné sexuální preference. Internet je nebezpečný především v této zmiňované oblasti a nejvíce je tak ohrožena na internetu dětská populace.

Sociální sítě

Sociální (společenské) sítě slouží k navazování vztahů mezi lidmi, udržování kontaktů, sdílení dojmů, zážitků. Na sociálních sítích lze s lidmi diskutovat, chatovat, vkládat fotky, videa, hudbu, apod. Skupina lidí se tak ovlivňuje, mají společné zájmy, školu, přátele. Je ale potřeba si uvědomit, že cokoli člověk zveřejní na webových stránkách, již nemůže vzít zpět. Je tedy žádoucí si rozmyslet, co o sobě člověk veřejnosti odkryje, sdělí (Bezpečný internet, 2011a).

Škoda (2013) udává určitá pravidla/zásady pro používání sociálních médií:

- **chráňte své soukromí:** je dobré se vyhnout uvádění osobnějších informací (např.: telefonní číslo, adresu bydliště, e-mail, apod.);
- **chráňte svou identitu:** nesdělovat nikomu své přihlašovací údaje (uživatelské jméno a heslo) k sociálním sítím a nezapomínat se odhlásit z internetové sítě;
- **přemýšlejte, než něco publikujete:** důležité je nastavit soukromí na sociální síti, avšak je důležité si pamatovat, že cokoli zveřejníte a napíšete na sociálních sítích, je dohledatelné a může být použito proti vám;
- **buďte přínosem pro své přátele:** uvádět pravdivé informace a sdílet se svými přáteli jen to, co by je mohlo zajímat;
- **pozor na autorská a jiná práva:** uvést vždy zdroj autora, pokud publikujete cizí obsah na sociálních sítích;
- **reprezentujte firmu, kde pracujete.**

Facebook

Mezi nejčastěji navštěvovanou sociální sítí patří Facebook. Facebook vznikl v roce 2004 s úmyslem, aby sloužil studentům Harvardovy univerzity (Hulanová, 2012). Jedná se o největší sociální sítí, kde lidé navazují a udržují vzájemné vazby. S lidmi tak sdílíme osobní informace. Cílem je snadné navázání kontaktu, komunikace, sdružování do různých skupin (Fileccia a kol., 2014a).

Jedním z principů této sociální sítě, jak informuje Facebook (2014) je, že zde lidé svobodně sdílí a navazují spolu kontakty a mají tak volný přístup ke zveřejněným informacím. Na sociální síti je zakázáno sebepoškození, nahota, násilí a výhrůžky, šikana a obtěžování, psát nenávistné obsahy, zakládat falešné účty, mít více účtů, apod. Takoví jedinci či příspěvky jsou po nahlášení odebráni či mají blokován přístup na sociální síť (tamtéž).

Lidé tak mohou sdílet se svými přáteli fotoalba, videoklipy (vlastní videosoubory či internetové odkazy na videa). Na fotografiích může uživatel, označit jménem své přátele. Může nahlížet na profily přátel a dozvědět se o nich informace, které zveřejnili, může psát komentáře ke zveřejněným materiálům. Lidé zde mohou ostatní informovat o svých pocitech, náladách, o činnostech, které provozují v daném momentě, mohou zveřejnit pozvánky na různé kulturní, společenské akce, ke kterým se lze vyjádřit a přihlásit, zda se té dané akce osoba zúčastní. Hlavní součástí Facebooku jsou zprávy (asynchronní komunikace) a chat (synchronní komunikace), díky němuž spolu komunikují přátele, kteří jsou momentálně přihlášení na této sociální síti. Snadno lze posílat ostatním přátelům videa a fotografie či další odkazy. Na Facebooku se dají hrát i online hry (např.: Farmville, slovní fotbal, apod.) (Tomková, 2010).

Hulanová (2012) shrnuje, že tato sociální síť slouží pro vytváření profilů osobních, firemních či skupinových a tvoří tak základnu pro online setkávání přátel, dále poskytuje diskusní fórum, herní server a sdílení a ukládání multimédií.

Jak si můžeme všimnout na Facebooku (2015), důležitou informací je, že na zmiňovanou sociální síť se mohou zaregistrovat osoby, kterým je alespoň třináct let. Na to také upozorňuje Muller (2014).

Dalšími často využívanými sociálními sítěmi jsou:

- MySpace (používá se především pro sdílení hudby);
- LinkedIn (určeno pro profesionály, vhodné pro hledání práce, k představování pracovních zkušeností, vytváření odborných skupin);
- Twitter (využívá se pro odesílání a přijímání zpráv, fotografií, videí, apod., vybranému okruhu lidí);
- Spoluzáci.cz (používají především děti základních a středních škol, určeno pro třídní kolektiv);
- Lidé.cz (tvoření veřejně přístupných profilů, kde se zveřejňují fotky, videa, informace, používáno jako seznamka, chat);
- Líbímseti.cz (zaměřen na seznamování s dalšími neznámými uživateli; uživatel si založí profil, sdílí fotoalba a hodnotí fotografie uživatelů);
- Rande.cz (seznamování s budoucími partnery, přáteli; registrovaní uživatelé si na této seznamce vybírají partnera dle zadaných kritérií);
- Linkuj.cz, Jagg. cz (české weby inspirované Digg.com a Del.icio.us., sdělování zajímavých informací přes internet a zprávy, které lze komentovat);
- Youtube.cz (internetový server pro zveřejňování videosouborů);
- Flickr.com, Rajce.net (servery pro sdílení fotografií).

Z projektu E-Bezpečí z roku 2013, který provedl Kopecký a Szotkowski (2013), se lze dozvědět, že děti ve věku 11 - 17 let měly založen profil nejvíce na Facebooku (81,53 %), dále na Lidé.cz (37 %), Google+ (30,54 %), Spoluzaci.cz (27, 89 %) a profil na Twitter má založen 22,39 % dětí. Na ostatních sociálních sítích je zastoupení menší. Teenageři nejčastěji na sociálních sítích sdílí fotky, videa, své pocity, nálady, ale i své povídky, kresby, apod.

1.1.2 Komunikace dětí a mládeže ve virtuálním světě

Volnočasové aktivity dětí a mládeže jsou čím dál častěji vázány na média. Mládež využívá média (jako „chytrý“ mobil, sociální sítě, chat, apod.) ke komunikaci, sdílení svých názorů, plánování, nálad, momentálního rozpoložení, ale i ke sdílení fotografií či videí. Kořa (2013) ovšem upozorňuje, že trávení volného času především s médii přináší s sebou výchovně - vzdělávací problémy (od poruch chování – závislost, agrese, apod. až po kriminální činnosti).

Například Fischer a Škoda (2014) zmiňují závislostní chování na mobilním telefonu, tzv. nomofobii. Závislé osoby musí mít stále mobilní telefon u sebe, zapnutý a neustále kontrolují, zda nepřišla SMS zpráva, nezmeškali hovor či píšou zprávy, dlouho telefonují a cítí při těchto činnostech příjemné vzrušení. Tato závislost je úzce spojena s nástupem smartphonů na trh, jelikož jsou napojeny na internetové aplikace, tudíž se začíná vyskytovat častěji.

Neustálé trávení času s médii je jistým problémem, ale paradoxně v současné době je překážkou v začleňování se do společnosti i nevyužívání médií. Mohlo by to znamenat omezení kontaktu s vrstevníky, který je především důležitý u mládeže. V dnešní době je potřeba i určitá multimediální gramotnost, díky které dochází také k socializaci jedince, jak zmiňuje Kořa (2013).

Především adolescenti mají potřebu sdílení a informování ostatních lidí o svém bytí. Navíc na internetu (v online světě) se člověk může prezentovat v lepším obraze, tak jak chce, aby ho vnímalo okolí. Člověk pak dosahuje lepší sociální pozice a pocitu vlastní hodnoty (Černá a kol. 2013). Krčmářová a Vacková (2012) také zdůrazňují, že zásluhou virtuálního světa (např.: vytvářením blogů - jakéhosi online zápisníku) je hledání vlastního uplatnění, sebeprezentace, dochází k získávání vlastní působnosti.

Poslední dobou se na internetu objevuje tzv. selfie. Jedná se o digitální trend především dětí a adolescentů, kdy si pořizují mobilním telefonem (smartphonem) jednoduché autoportréty. Jsou to snímky, které se pořizují před zrcadlem či pomocí natažené ruky před sebe, tak aby na fotce byl zachycen obličej autora snímku nebo autora a další osoby. Jak uvádí Haimann (2014), roku 2012 došlo k největšímu

rozmachu tohoto trendu. Oblíbenými typy selfie jsou například: autoportrét z postele, pláže. Mezi dívkami jsou časté autoportréty s našpulenými rty či zaměřené na zdůraznění ženských křivek a v poslední době přibývá také selfie z posiloven (Haimann, 2014).

Naneštěstí mnoho dětí, ale i rodičů, nemá ponětí o nebezpečích, která jsou na internetu. Děti mladší třinácti let si zakládají účty na Facebooku, lžou o svém věku, z důvodu registrace. Na sociálních sítích pak také píšou osobní informace (adresu, telefonní číslo, zmiňují, kdy doma nebudou, apod.), nahrávají na internet nevhodné fotografie, videa, což může mít negativní dopad na samotného jedince i celou rodinu (Muller, 2014). Krčmářová (2010) upozorňuje, že mládež se na internetu může setkat s nevhodným obsahem, tím je myšlen materiál, který se nemá k teenagerovi či dítěti dostat (pornografie, dokumenty a videa zachycující agresivitu, násilí a nenávisť).

Možná rizika na internetu

V rámci internetu jsou české děti druhými nejohroženějšími v Evropě (Rizika nových médií na internetu: Rozpravy o českých médiích, 2013). A to právě také díky tomu, že se v dnešní době k internetu můžeme připojit snadno nejen přes počítač, WI-FI, kabel, apod., ale též pomocí mobilního telefonu.

Karásková Ulbertová (2012) uvádí tyto negativní jevy spojené s prostředím internetu:

- **závislost na internetu** - představuje neschopnost bez internetu žít a závislé osoby na něm tráví mnoho času. Závislá osoba se nachází v „začarovaném kruhu“: nedostatečná sociální zdatnost – nepříjemný pocit – komunikace přes internet - příjemný pocit, bez frustrace – trávení více času na internetu - méně přátel v reálném světě – nepříjemný pocit při komunikaci tváří v tvář – více času stráveného na internetu a tak dále (Karásková Ulbertová, 2012);
- **kyberšikana** - jedná se o psychickou formu šikany, která je realizovaná přes informační a komunikační technologie (Kopecký, 2014a). Na kyberšikaně se může podílet více agresorů, jsou anonymní, tudíž většinou nedopadeni (Karásková Ulbertová, 2012). Kyberšikana je tak konaná pro větší publikum;

- **kyberstalking** - neboli nebezpečné pronásledování, opakované obtěžování (neustálé telefonáty, SMS, e-maily, příspěvky na sociálních sítích, chatu, apod.). Jedná se o trestný čin, a to od 1. ledna 2010 (Kopecký, 2014b). Krčmářová (2010) poznamenává, že se může útočník vydávat za oběť (např.: si založí falešný internetový profil) a aktivně tak přerušuje a ničí sociální vazby a pověst pronásledované osoby;
- **kybergrooming** - definován dle stránek E-bezpečí (Kopecký, 2014c) jako: *„Nebezpečná internetová manipulace, v rámci které útočník usiluje o osobní schůzku s nezletilou obětí.“* Pachatel se vydává za jinou osobu s cílem dostat nezletilou osobu na schůzku a sexuálně či jinak oběť zneužít (Karásková Ulbertová, 2012);
- **pornografické stránky, dětská pornografie** - je nevhodná pro psychický vývoj dětí a jedná se o trestný čin. Volfová (2012) upozorňuje na věkový paradox, pro pornografii je věková hranice 18 let, ale už od 15 let mohou dospívající žít pohlavním životem. Na internetu je mnoho pornografických stránek, které se stávají druhými nejnavštěvovanějšími webovými stránkami, jak upozorňuje Vaničková (2005) a dále zmiňuje, že nejčastějším konzumentem pornografie je mládež;
- **sexting** - rozesílání elektronickou cestou zprávy, fotografie, videa se sexuálním podtextem (Karásková Ulbertová, 2012), více v kapitole 1.2;
- **weby s jiným nevhodným obsahem** - tím jsou myšleny stránky vedoucí k agresivitě, rasismu, trestné činnosti, návody na sebepoškozování či sebevraždu.

1.2 Sexting

1.2.1 Pojem sexting

Slovo sexting (česky sextování) je složeno ze dvou anglických slov, „sex“ a „texting“. Jedná se o rozesílání textových zpráv, fotografií či videí se sexuálním podtextem, a to elektronickou cestou. Tedy prostřednictvím informačních a komunikačních technologií (např.: zasláním SMS, MMS, e-mailů či zveřejňováním záznamů na sociálních sítích). Tyto technologie využívají především mladiství a děti, ale nejsou výjimkou ani dospělí (Kopecký, 2009).

Česká asociace StreetWork (2012) definuje sexting jako: *„Elektronické šíření textových zpráv, vlastních fotografií či vlastního videa se sexuálním obsahem, ke kterému dochází v prostředí virtuálních elektronických médií - zejména internetu.“*

O sextingu poznamenává také Krčmářová (2010), že se jedná o posílání zpráv, videa či fotografií se sexuálním obsahem. Duncan-Caldwell (2010) definuje tento fenomén obdobně, jako rozesílání fotografií, na kterých je vyfocena část těla částečně či zcela obnažená, anebo SMS textová zpráva se sexuálně explicitním podtextem. Odlišně zaznamenává definici sextingu Chalfen (2009), jedná se o používání mobilních telefonů s fotoaparátem se záměrem pořízení fotografie se sexuálním obsahem.

K šíření takových materiálů se využívají v České republice především sociální sítě - Facebook, MySpace, Libimseti.cz a digitální úložiště dat Rajče.net (StreetWork, 2012).

Kopecký (2013a) uvádí, že:

- sexting je realizován z nudy;
- sexting je provozován s cílem navázat intimní kontakt;
- sexting je forma sebereprezentace;
- sexting vzniká z nátlaku okolí (vrstevníky);
- sexting je realizován pro vyvolání vzrušení u adresátů;
- sexting je součástí dětské prostituce a kybergroomingu;
- sexting je dílo okamžiku.

Lenhart (2009) popisuje existenci tří scénářů sextingu:

1. sexting mezi dvěma zamilovanými partnery;
2. sexting partnerů/partnera, kteří/který posílá intimní materiály okolí, vrstevníkům;
3. sexting mezi lidmi, kteří nejsou v partnerském vztahu, ale aspoň jedna osoba doufá, že bude ve vztahu s tím, komu záznam posílá.

K vzniku sextingu přispívají problematické vztahy v interpersonální komunikaci, používání vizuálních mobilních telefonů a kultura dospívajících osob. Posílány jsou snímky sexuálně sugestivní (podnětné, návodné) nebo explicitní (přímo vyjádřené). Na snímcích je obvykle zobrazeno nahé či polonahé tělo nebo část těla. Prostřednictvím služby SMS, internet, anebo jinou digitální cestou jsou odesílány. Fotografické snímky, videa jsou doručeny jednotlivci či skupině lidí. Někdy jsou tyto zprávy a snímky přeneseny pomocí Bluetooth (bezdrátová komunikace) či nahrány na sociální síť (Chalfen, 2010).

Miltnerová (2013) se zabývá také paragrafy týkající se sextingu. Tomuto fenoménu se věnuje trestní zákoník č. 40/2009 Sb., ve znění pozdějších předpisů. Pojednává o trestech za sexuální delikty (provinění) a zabývá se ochranou lidské svobody a osobnosti.

1.2.2 Výskyt a důvody sextingu

První zmínky o fenoménu sexting byly zaznamenány v roce 2005 (Kopecký, 2009). V USA a jiných zemích Evropy se sexting mezi dětmi objevuje více než v České republice (Bartoš, 2012). V České republice poslalo vlastní materiál se sexuálním obsahem, kde byl dospívající částečně svlečen či úplně nahý, 9,25 % teenagerů ve věku 11 – 17 let, zatímco v USA 20 % dospívajících ve věku 13 – 19 let (Břízová, Miltnerová, 2014).

Lenhart (2009) poukazuje na anketu MTV-AP, ze které vyšlo najevo, že 1 z 10 osob ve věku 14 – 24 let mají společnou nahou fotografii sebe sama s jinou osobou, 15 % mělo poslat záznam se sexuálním obsahem (fotografie, video) sebe sama a 8 % dospívajících a mladých dospělých obdrželo snímek, na kterém byl někdo známý a zcela obnažený.

Lohmann (2012) uvádí, že sexting nejvíce provozují dospívající ve věku 16 - 17 let, u osob starších 18 let výskyt sextování klesá.

Požizování záznamů se sexuálním obsahem přibývá. Břízová, Miltnerová (2014) se zamýšlejí nad otázkou „Proč dospívající děti sextují?“ Domnívají se, že hlavní roli zde má cílené svádění osob, kteří se na tyto záznamy dívají, dále nerozvážnost mladých lidí, značné úsilí dospívajících se vyrovnat se svou sexualitou či vliv masmédií a přílišná tolerance k sexualitě.

Jako nejčastější důvody, proč děti k sextování přistupují, uvádí Lohmann (2012) tyto:

- zamilovanost - nejčastější důvod, jelikož zamilovaná osoba pro partnera udělá cokoli na důkaz lásky;
- nátlak vrstevníků - aby teenager zapadl do party, udělá pro to téměř cokoli. Například pokud mají vrstevníci v mobilním telefonu fotky svých dívek, dospívající, který jistou fotku nemá, může být z kolektivu vyloučen;
- zvědavost - sex vede zvláště dospívající ke zvědavosti, k prozkoumávání a experimentování;
- nedostatečná představa o možných následcích sextingu - prefrontální část mozkové kůry je odpovědná za řešení vzniklých potíží, odpovídá za jednání při vzniklé situaci. Toto centrum dozrává kolem 25. roku života, a proto dospívající a děti nedokáží promyslet situaci a domyslet následky svého chování (Lohmann, 2012).

Děti, které už někdy záznam se sexuálním podtextem poslaly, pravděpodobně zveřejní takový záznam také na sociální síť. Tento fenomén sexting je stále podporován

díky novým elektronickým přístrojům (mobilních telefonů s fotoaparátem, s možností připojení na internet) (Břízová, Miltnerová, 2014).

1.2.3 Rizika sextingu

Fenomén sexting s sebou nese především rizika. Intimní materiály mohou být zveřejněny proti vůli autora záznamu. Použitými materiály jsou nejčastěji videa či fotografie, na kterých je sám autor. Snadno jsou tyto záznamy získány během partnerského vztahu. Nebezpečí ale vzniká po rozchodu partnerů, kdy bývalý/á přítel/přítelkyně se začne citlivými záznamy mstít a vydírat. Materiál ex-přítel/přítelkyně zveřejňuje na sociálních sítích či jiných webových stránkách, který může být sdílen i po několika měsících (v nejnevhodnější dobu pro dotyčného na snímku) (Freyerick, Steffen, 2009). To potvrzuje i Karásková Ulbertová (2012), že takové materiály vznikají často v rámci partnerských vztahů, které mohou následně přejít v riziko, jelikož jeden z partnerů z jakéhokoliv důvodu zveřejní videa či fotografie svého partnera v choulostivé situaci.

Krčmářová (2010) si všímá ale jiných případů, kdy k sextingu může dojít. Zmiňuje posílání takových materiálů dospělému za určenou odměnu, například dobití kreditu. Sextování může být i výsledkem sázky nebo hecování mezi vrstevníky (Krčmářová, 2010).

Rizikem sextingu je tedy přístupnost intimního materiálu, který může být použit proti oběti. Na internetu je pak záznam uložen na několik let. Je proto důležité si rozmyslet, jaké informace a materiály jsou na internet vkládány a komu jsou posílány. Může dojít až k sexuálním útokům na oběť sextingu. Právě některé situace mohou být zhodnoceny jako přestupek či trestný čin (např.: dětská pornografie, ohrožování morálních hodnot dětí) (Kopecký, © 2008 - 2013).

Když se záznam objeví na internetu nebo se dostane do rukou komukoli nepovolanému, vzniká nebezpečí, jelikož může docházet k vydírání, ztrátě důvěry, komerčnímu zneužití, apod. (Krčmářová, 2010).

Hulanová (2012) zaznamenává další riziko sextingu, podporuje šíření dětské pornografie, která je celosvětově zakázána. Na webových stránkách jsou dostupné sexuálně explicitní obsahy. Vyskytuje se zde obchodování se sexem. Je zde riziko pro zneužití online a výběru oběti (Malíková, 2012).

Výzkum dle Břízové, Miltnerové (2014) poukazuje na to, že děti mají zkušenosti se sextingem, ovšem rizika sextingu příliš nevnímají. Sexting je pro ně především formou zábavy. Ale děti, které sexting neprovozují, naopak rizika vnímají, zvláště v možnosti zneužití fotografií a jiných intimních materiálů (Břízová, Miltnerová, 2014).

1.3 Sociální práce

Sociální práce patří mezi tzv. pomáhající profese, tedy takové profese (např.: sociální pracovníci, psychologové, speciální pedagogové, fyzioterapeuti, apod.), které zaměřují teorie, výzkum a praxi na pomoc druhým lidem, rozpoznání a řešení problémů, zaměřují se také na získávání nových poznatků o člověku a jeho životních podmínkách, pro účinnější pomoc (Zajacová, 2014).

Termín sociální práce je rozsáhlý pojem, proto je obtížné jej jednoznačně definovat. Například Matoušek (2013, s. 11) se k sociální práci vyjadřuje takto: „*Sociální práce je společenskovední disciplína i oblast praktické činnosti, jejímž cílem je odhalování, vysvětlování, zmírňování a řešení sociálních problémů.*“

Navrátil (2000, s. 7) definuje sociální práci jako: „*Podpora sociálního fungování klienta v situaci, kde je taková potřeba buď skupinově, nebo individuálně vnímána a vyjádřena.*“

„*Sociální práce podporuje sociální změnu, řešení problémů v mezilidských vztazích a posílení a liberalizaci lidí při dosahování kvalitního života. Využívající teorie lidského chování a sociálních systémů, zasahuje sociální práce tam, kde se lidé setkávají se svým prostředím.*“ (Mezinárodní federace sociálních pracovníků dle Barker, 2003, s. 408).

Nejaktuálněji byla sociální práce charakterizována v Melbourne (Austrálie) v červenci 2014, jedná se o definici mezinárodních organizací sdružující sociální pracovníky a jejich vzdělavatele: „*Sociální práce je praktická profese a vědecký obor, které podporují sociální změnu, sociální soudržnost, práva a svobodu lidí. Zásady sociální spravedlnosti, lidských práv, kolektivní zodpovědnosti a respektování rozdílností jsou základem sociální práce. S pomocí teorií sociální práce, sociálních věd, humanitních oborů a tradičních (původních) poznatků, sociální práce zapojuje lidi a struktury do řešení problémů života a do posilování sociálního blaha.*“ (Tomeš, 2014, s. 2).

Sociální práce je konána v mnoha oblastech, jednou oblastí jsou sociální služby řízené skrze Zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, v platném znění. Sociální služby zahrnují, dle tohoto zákona § 32, (Česko, 2006): sociální poradenství (základní a odborné), služby sociální péče a služby sociální prevence. Tyto služby mohou být poskytnuty formou terénní (v přirozeném prostředí klienta), ambulantní (osoba dochází do sociálních zařízení) či pobytovou (ubytování v zařízení sociálních služeb).

O sociálním pracovníkovi se pojednává také v Zákoně č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, v platném znění - § 109 (Česko, 2006, s. 43): „*Sociální pracovník vykonává sociální šetření, zabezpečuje sociální agendy včetně řešení sociálně právních problémů v zařízeních poskytujících služby sociální péče, sociálně právní poradenství, analytickou, metodickou a koncepční činnost v sociální oblasti, odborné činnosti v zařízeních poskytujících služby sociální prevence, depistážní činnost, poskytování krizové pomoci, sociální poradenství a sociální rehabilitace.*“

Tomeš (2014) zachycuje tyto charakteristiky sociálních pracovníků:

- definují sociální potřeby osob;
- podporují:
 - integraci;
 - zlepšení kvality života jednotlivců;
 - zapojení člověka do řešení svých potíží;
 - respektování práv a svobodu osob;
 - v komunitách sociální změnu a soudržnost v regionech.

Pro výkon tohoto povolání je důležitá bezúhonnost, způsobilost k právním úkonům zdravotní a odborná způsobilost vycházející z výše zmiňovaného zákona.

1.3.1 Sociální práce a sexting

Hlavním posláním sociální práce je pomoci člověku a zkvalitnit jeho život. V problematice sextingu není ještě sociální práce rozvinutá. Jedná se o poměrně nový fenomén, lidé se teprve s tímto termínem setkávají a dostává se jim do povědomí. Proto zde v současné době sociální práce zastupuje důležitou roli v prevenci².

Matoušek (2010) zmiňuje, že vhodným způsobem, jak působit na veřejnost preventivně, je prostřednictvím pořadů a článků v masových sdělovacích prostředcích. Jiným typem preventivního působení jsou skupinové programy (např.: pro rodiče). Skupiny mohou být svépomocné nebo vedené odborníky. Preventivní programy se konají v komunitních centrech či ve školách (Matoušek, 2010).

Prevenici rozdělujeme na primární, sekundární a terciární. Ke každému typu prevence se postupně a podrobněji vyjádřím.

Primární prevence

Gasnářková (2007, s. 14) definovala primární sociální prevenci takto: „*Jde o předcházení vzniku nežádoucího jevu. Pozornost je zaměřena na nezasaženou část populace.*“ Žáková (2014) uvádí, že primární prevence zajišťuje aktivity, které mají za cíl předcházet výskytu sociálně patologických jevů.

Jako nástroje jsou používány: poskytování informací, osvěta, podporování zdravého životního stylu a nabízení možností kvalitně prožitého volného času (Gasnářková, 2007).

² Slovo prevence, přeloženo z latiny, znamená předejít něčemu, předcházet či zamezit. Rozumí se tím, že se mají učinit určitá zaopatření, aby nedošlo k určité věci nebo stavu (Gasnářková, 2007).

Žáková (2014) rozebírá primární prevenci ke každé věkové skupině zvlášť. U dětí ve věku 6 – 12 let se předávají informace a znalosti o škodlivosti alkoholu, tabáku. Děti ve věku 12 – 15 let mají být informovány o návykových látkách. V tomto období je cílem rozvíjet sociální dovednosti (vztahy mimo rodinu, umět čelit sociálnímu tlaku, apod.). U dospívajících (15 – 18 let) se pokračuje v protidrogové osvětě. Vytváření alternativ, jak trávit volný čas, nabízet možnosti, jak řešit obtížné situace, případně, na koho se obrátit (Žáková, 2014).

Je ovšem vhodné a žádoucí s primární prevencí ohledně sextingu začít včas. Doporučuje se s prevencí začít dříve, když ještě dítě internet nezná a neví, k čemu slouží. S primární prevencí by se mělo začít obzvláště v rodině a také ve škole (Břízová, Miltnerová, 2014).

V rodině je důležité především mluvit s dětmi o sexu, poučit děti o sexualitě, ale i o sextování. Je proto důležité vytvořit v rodině takovou atmosféru, aby se dítě mohlo kdykoliv na toto téma zeptat a hovořit o tom otevřeně s ostatními členy rodiny.

Muller (2014) dále doporučuje, aby rodiče měli přístup na sociální síť a mobilní telefon svého dítěte. Také zmiňuje výsledky z průzkumů, že děti, které s rodiči neměly hovory na toto téma, začnou experimentovat se sexem dříve a častěji se jedná i o nechráněný sex (Muller, 2014).

Břízová a Miltnerová (2014) podotýkají, že je stejně tak vhodné začít s primární prevencí rizikového chování na internetu. Jelikož sexting a užívání internetu a dalších elektronických zařízení spolu úzce souvisí.

Je důležité, aby děti měly přehled o rizicích, která na ně číhají na internetu, zvlášť pokud budou posílat a zveřejňovat intimní materiály. Děti jsou důvěřivé, a proto by měly také vědět, že se mají vyvarovat toho, někam psát své osobní údaje.

Na webových stránkách Bezpečný internet (2011b) jsou zveřejněny rady pro bezpečné užívání internetu:

- na veřejném profilu neuváděj telefonní číslo ani adresu;
- neposílej nikomu materiály se sexuálním obsahem;
- přihlašovací hesla udržujte v tajnosti;
- neodpovídejte na hrubé, vulgární zprávy, e-maily;

- schůzky přes internet si nedomlouvejte, když o tom nikdo další není obeznámen;
- na internetu každé informaci nevěřte;
- nekomunikujte s osobou, se kterou komunikovat nechcete;
- nezveřejňujte informace, jako jsou: kdy nebudete doma, kdy jedete na dovolenou, apod.;
- pozor na používání webkamery, kdokoli na druhé straně může hovor natáčet;
- čtěte podmínky užívání dříve, než se na internetovou stránku přihlásíte, zaregistrujete, cokoliv potvrdíte.

Hulanová (2012) sepsala pravidla pro rodiče (i učitele) pro on-line bezpečnost dětí:

- rodič by měl vědět, kolik času jeho dítě tráví na počítači, internetu;
- dítě by nemělo mít počítač ve svém pokoji (kde je dítě samo, záleží též na věku dítěte);
- rodiče mají mluvit s dětmi o výhodách i rizicích internetu, mobilních telefonech;
- dítě sepíše svá hesla a přihlášení, pro případ nouze či bezpečí;
- rodič může nastavit na internetu tzv. rodičovský zámek na filtrování obsahu (aby dítě nenarazilo na nevhodný obsah);
- rodiče by měli znát kamarády svých dětí, se kterými jsou v kontaktu na internetu;
- rodič se má nechat dítětem poučit o službách, které na počítači využívá (např.: sociální sítě, skype, ICQ, apod.).

Jak může pomoci škola a učitelé, o tom se zmiňuje Fileccia a kol. (2014b):

- škola by měla vytvářet povědomí o kyberšikaně, sextingu, o rizicích, se kterými se děti mohou setkat na internetu;
- mít pravidla chování a respektovat je (školní řád);
- začlenit téma do výuky;
- mít pomoc zvenčí (policie, psychologové, sociální pracovníci);
- vzdělávání pedagogů v této oblasti;

- učitelé posilují přátelské vztahy ve třídě;
- vytváří dobrý vztah mezi žákem a učitelem;
- vést žáky k úctě k druhým;
- mít ve třídě např.: schránku důvěry.

Sekundární prevence

Se sekundární prevencí se setkáme poté, co vznikl sociálně patologický problém, předtím než způsobil poškození. „*Sekundární sociální prevence se zaměřuje na ohrožené osoby nebo rizikové skupiny, tedy na ty, které žijí v rizikovém prostředí nebo se již u nich objevily tendence k rizikovému chování.*“ Gasnářková (2007, s. 14). Jedná se o děti a dospívající, kteří experimentují se sexualitou a poslali jiné osobě intimní materiály. Jako nástroj pomoci slouží například různé internetové portály, zabývající se prevencí a poskytováním poradenství.

Safer internet – projekt Národního centra bezpečnějšího internetu od roku 2006. Specializuje se na vzdělávání dětí, kterým nevhodné chování na internetu ubližuje. Také se zaměřuje proti šíření pedofilního a extremistického obsahu. Projekt je spolufinancován Evropskou komisí a v rámci projektu je uspořádáván Den bezpečnějšího internetu (Matúšová, 2013). Den bezpečnějšího internetu (vždy druhé úterý v únoru) od roku 2004 propaguje správné užívání internetu a mobilních telefonů. Jedná se o celosvětovou akci, kdy každý rok je zvoleno speciální téma, kterému se den věnuje (Volfová, 2012).

Bezpečně online - webové stránky mající charakter výchovně-vzdělávací, zaměřený na děti, dospívající, rodiče, učitelé a školy. Obsahují informace, rady, výukové pomůcky. Stránky provozuje Národní centrum pro bezpečnější internet (Matúšová, 2013).

Projekt e-bezpečí – je realizován Centrem prevence rizikové virtuální komunikace Pedagogické fakulty Univerzity Palackého v Olomouci od roku 2008. Projekt je zaměřen na prevenci, vzdělávání, intervenci, osvětu (týkající se internetu a jeho riziky) a výzkum. Konají přednášky, preventivní vzdělávací akce, terénní práci, provozují online poradnu, apod. Projekt se specializuje na: kyberšikanu, sexting,

kyberstalking, kybergrooming, rizika sociálních sítí, apod. Je podporován Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy, Ministerstvem vnitra České republiky a Policií ČR (Kopecký, 2014d).

Seznam se bezpečně – jedná se o projekt Seznamu.cz, zahájený po úspěšné konferenci, která byla uskutečněna v roce 2008 a přiblížila pedagogům rizika sociálních sítí. Následně byly natočeny a do základních škol distribuovány dva filmy, které jsou určeny právě pro děti druhého stupně základní školy, rodiče a učitele (Volfová, 2012). Filmy jsou o rizicích anonymního seznamování, o poskytování intimních záznamů a dětské pornografii (Matúšová, 2013). Volfová (2012) dále popisuje, jak projekt varuje děti před hrozbami číhajícími na internetu, kde se děti chovají důvěřivě a lehkověrně.

E-nebezpečí – zabezpečuje propagaci, kurzy věnované elektronické komunikaci (zvláště internetu, mobilních telefonů) a rizikům s nimi spojenými. Kurzy jsou určeny pro veřejnost a především učitele (Kopecký, 2013a).

Linka bezpečí – od roku 2007 je realizována jako sociální služba dle Zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, poskytující služby Linka bezpečí a Rodičovská linka (Sdružení linka bezpečí, cit. 2015). Poskytují rady a tipy pro děti, které začínají používat internet, rady pro pokročilejší uživatele a pro rodiče. V případě výskytu problému se mohou osoby obrátit (e-mailem, chatem, telefonicky - Linka bezpečí je v provozu dvacet čtyři hodin denně) na pracovníky poradny (Matúšová, 2013).

Horká linka – na tuto linku se ohlašují nevhodné obsahy (šikana, šíření pomluv) či obsahy nezákonné (dětská pornografie či prostituce, pedofilie, apod.) vyskytující se na internetu. Na tuto linku se mohou obrátit osoby mající potíže na sociální síti Facebook (na e-mailovou adresu: ohlaste@horkalinka.cz). Linku provozuje Národní centrum pro bezpečnější internet (Matúšová, 2013).

Bílý kruh bezpečí – je bezplatná, anonymní pomoc obětem a svědkům trestných činů. Poskytují sociální služby: odborné sociální poradenství, telefonická krizová pomoc, služba intervenčního centra (Kopecký, 2013a). Poskytuje také právní informace a psychologické poradenství. Zapsán v registru poskytovatelů sociálních služeb Ministerstva práce a sociálních věcí a v registru poskytovatelů pomoci obětem trestných činů Ministerstva spravedlnosti (Bílý kruh bezpečí, 2009).

Terciární prevence

V rámci terciární prevence dochází ke snaze zabránit dalšímu rozvoji patologických jevů. Terciární sociální prevenci Gasnářková (2007, s. 14) definuje takto: „*Je směřována na osoby nebo skupiny, u kterých se již naplno projevilo rizikové „patologické“ chování. Dalo by se zde uvažovat, jedná-li se zde ještě o prevenci nebo již represí či léčbu.*“

S poskytováním sociálních služeb pro děti či dospívající, kteří sextují, to je obtížné. Jelikož se jedná o víceméně nový fenomén, který se dostává do povědomí veřejnosti, rozvíjí se zatím především primární a sekundární prevence. Jak se věnovat ale dětem, které jsou poškozeny sextingem? Které sociální zařízení je vhodné a připravené se o takto poškozené děti zajímat a postarat? Kde jim bude poskytnuta pomoc? Speciální zařízení pro děti, které sextují, které mají negativní zkušenosti například s elektronickým posláním intimního materiálu, které nějakým způsobem byly poškozeny v důsledku používání elektronické komunikace, zatím neexistuje.

Avšak takto postižené děti se mezi námi vyskytují. Ví ale společnost, kam takové děti nasměrovat, jaké zařízení navštívit, kde vyhledat pomoc? A vědí sociální pracovníci, jak s takovým dítětem dále pracovat, jaké kroky dále podniknout, aby pak poškozená osoba neřešila problém po svém, např.: sebevraždou, jelikož takových případů už tu je z předchozích let celá řada? Velmi proto záleží na vědomostech sociálních pracovníků, a zda se celoživotně vzdělávají ve svém oboru. Nejpravděpodobněji se sociální pracovníci s takovými dětmi setkají v nízkoprahových zařízeních pro děti a mládež, krizových centrech a střediscích výchovné péče.

Zda je to pravda a zda sociální pracovníci znají pojem sexting, tak tím se zabývá má praktická část.

2 Cíl práce a výzkumné otázky

2.1 Cíl práce

Hlavní cílem práce je zjistit, jak sociální pracovníci pracují s dětmi, které sextují. K dosažení hlavního cíle byly stanoveny tyto dílčí cíle:

1. Zjistit, zda se sociální pracovníci ve své praxi setkávají s problematikou sextingu.
2. Popsat nejčastěji užívané přístupy a metody sociální práce využívané u sextujících dětí.

2.2 Výzkumné otázky

1. Znájí sociální pracovníci pojem sexting?
2. Setkávají se sociální pracovníci při výkonu své práce s dětmi, které sextují, či s rodiči těchto dětí, a v jaké míře?
3. Jak sociální pracovníci pracují s dětmi, které sextují?

2.3 Operacionalizace pojmů

Dítě

Vycházím z Úmluvy o právech dítěte (Česko, 1991, čl. 1): *„Dítětem se rozumí každá lidská bytost mladší osmnácti let, pokud podle právního řádu, jenž se na dítě vztahuje, není zletilosti dosaženo dříve.“*

Sociální pracovník

Sociální pracovník splňuje kvalifikační požadavky dle Zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, v platném znění, a dále pracuje v organizaci na pozici sociální pracovník.

Sexting

Složenina dvou anglických slov „sex“ a „texting“. Vycházím z definice od České asociace StreetWork (2012): *„Elektronické šíření textových zpráv, vlastních fotografií či vlastního videa se sexuálním obsahem, ke kterému dochází v prostředí virtuálních elektronických médií - zejména internetu.“*

3 Metodika

3.1 Strategie, metoda a technika

Výzkumy ohledně sextingu jsou zaměřeny především na kvantitu, zda se tento úkaz děje. V České republice však není zaznamenáno, jestli sociální pracovníci již tuto problematiku znají, a jak s ní pracují. Proto, abych naplnila stanovený hlavní cíl, a tudíž i dílčí cíle, zvolila jsem strategii kvalitativního výzkumu.

„Kvalitativní metody se užívají k odhalení a porozumění tomu, co je podstatou jevů, o nichž toho ještě mnoho nevíme.“ (Corbinová, Strauss, 1999, s. 11). Kvalitativní metody se používají také k získání nových pohledů na jevy, které už známe, či se využívají k zjištění detailních informací o jevu, které se kvantitativními metodami obtížně odhalí (Corbinová, Strauss, 1999).

Dle Dismana (2002) v kvalitativním výzkumu je cílem složení vzorku reprezentovat populaci problému. Vzorek je vytvořen v okamžiku, kdy je dosaženo plné saturace, tedy když už další data nepřinášejí nová poznání (Disman, 2002).

Dotazované jsem získala pomocí prostého záměrného (účelového) výběru. Jedná se o cílené vyhledávání dotazovaných dle určitých vlastností, které jsou kritériem výběru (Miovský, 2006). Vybírala jsem si tak respondenty, kteří jsou pro účast v této strategii vhodní a také s účastí na výzkumu souhlasí. Jedná se o sociální pracovníky, kteří pracují v zařízeních (např.: nízkoprahového zařízení pro děti a mládež, střediska výchovné péče) nacházejících se ve městě České Budějovice, a kde se s největší pravděpodobností setkají s dětmi, které sextují (více v kap. 3.2).

Pro sběr dat jsem zvolila metodu dotazování. Díky této metodě jsou odpovědi dotazovaných, o problematice sextingu a o přístupech a metodách sociální práce využívané u sextujících dětí, subjektivní. Jako techniku jsem využila polostrukturovaný rozhovor. Jeřábek (1993) podotýká, že je tato technika vystavěna na předpokladu, že je možno od různých skupin dotázaných, odlišně formulovanými otázkami získat jednotnou informaci. Miovský (2006) doplňuje, že má tazatel dané schéma otázek, které zpravidla upřesňují okruhy otázek, jejichž pořadí může být zaměňováno. V rámci

polostrukturovaného rozhovoru lze klást také doplňující otázky, což napomáhá rozpracovat problematiku více do hloubky (Miovský, 2006).

Technika polostrukturovaného rozhovoru je vhodná pro spontánnost, při interview lze také improvizovat a doptávat se, ověřovat si, zda jsme výroky dotazovaných správně pochopili, apod., také proto jsem si tuto techniku zvolila. Rozhovor byl předem rozdělen do tří okruhů otázek, v nichž bylo přibližně 11 otázek, které jsem si předem zčásti stanovila. V příloze č. 1 je doslovné znění otázek k nahlédnutí.

První okruh obsahoval otázky zjišťující informovanost sociálních pracovníků, jestli znají pojem sexting, kdy a jakým způsobem se s tímto termínem setkali, a zda četli o tomto fenoménu odborný článek, literaturu či navštívili přednášku nebo seminář takto zaměřený.

Druhý okruh otázek se týkal sociálních pracovníků, jestli se setkávají při výkonu své práce s dětmi, které sextují, či s rodiči těchto dětí. Zjišťovala jsem, zda v organizaci, ve které dotazovaný pracuje, se nachází dítě, které sextuje, a také, jestli mají tyto děti jiné výchovné problémy či další potíže.

V třetí části jsem se zaměřila na přístupy a metody sociální práce, které sociální pracovníci používají nebo by byly vhodné použít u dětí, které sextují. V této části jsem se zajímala o připravenost organizace přijmout klienta, který má zkušenosti se sextováním, dále o poskytování odborného poradenství a osvětě, informující o sextingu a dalších rizicích na objevujících se na internetu.

Okruhy otázek jsem zpracovala tak, aby byly srozumitelné a popisovaly problematiku týkající se sextingu. Rozhovory se sociálními pracovníky probíhaly osobně, tváří v tvář, mohla jsem tak vnímat i jejich neverbální vyjadřování, které dokreslovalo jejich odpovědi. Miovský (2006) ale uvádí i nevýhody používání polostrukturovaného rozhovoru, a to obtížnější zpracovatelnost dat a riziko odchýlení se od struktury rozhovoru ze strany tázaného.

3.2 Charakter výzkumného souboru

Pro výběr souboru jsem zvolila metodu záměrného (účelového) výběru, která je nejrozšířenější metodou výběru v kvalitativním výzkumu, jak upozorňuje Miovský (2006). Zkoumaný vzorek jsem si vybrala pomocí prostého záměrného (účelového) výběru, který: „*spočívá v tom, že bez uplatnění dalších specifických metod či strategií vybíráme mezi potenciálními účastníky výzkumu (tj. účastníky splňující určité kritérium nebo soubor kritérií) toho, který je pro účast ve výzkumu vhodný a současně s ním také souhlasí,*“ jak charakterizuje Miovský (2006, s. 136).

Respondenty jsem vybrala tak, že jsem si nejprve přečetla Průvodce sociální oblastí města České Budějovice za rok 2014. Zde jsem si vybrala sociální služby pro rodiny a děti, kde by se mohli sociální pracovníci setkat s dětmi, které sextují. Vypsala jsem si celkem 8 zařízení. Tato zařízení jsem vybírala podle jednotného kritéria, a to, že všechny tyto organizace spojuje: práce s dětmi, krizová intervence, prevence sociálně patologických jevů a poradenství. Dalším kritériem výběru bylo, aby se zařízení nacházelo v Českých Budějovicích, kde pracuje sociální pracovník minimálně jeden rok, a který je ochotný poskytnout rozhovor. Oslovila jsem vybraná zařízení, avšak tři organizace mě odmítly, z důvodu, že se s touto problematikou nepotkávají. K výzkumu bylo vhodných tedy 5 zařízení. Proto jsem přiřadila ještě Středisko výchovné péče, kde jsem byla na odborné praxi a domnívala jsem se, že by zde mohly být děti, které mají potíže se sextingem. Ve Středisku výchovné péče v Českých Budějovicích mi bylo také potvrzeno, že zde pracuje sociální pracovnice již dlouho (více jak jeden rok) a je ochotná poskytnout mi rozhovor. Následně jsem toto zařízení našla také v Průvodci sociální oblastí města České Budějovice za rok 2014. Výzkum byl tedy proveden celkem v šesti zařízeních. Základní údaje o respondentech jsou zaznamenány v Tab. 1.

Tab. 1: Základní údaje o respondentech

Respondent	Organizace	Pohlaví	Vzdělání	Počet let praxe	
				V oblasti sociální práce	V dané organizaci
R	DDÚ, DDS, SVP, ZŠ a ŠJ Homole: Středisko výchovné péče České Budějovice	Žena	Středoškolské	18	18
R	Krizové centrum pro děti a rodinu v Jihočeském kraji	Žena	Vysokoškolské Mgr.	8	5
R	Městská charita České Budějovice - NZDM V.I.P.	Žena	Vysokoškolské Bc.	9	8
R	Salesiánské středisko mládeže – DDM České Budějovice: NZDM Oráč	Žena	Vysokoškolské Bc.	1 ¾	1 ¾
R	Středisko pro rodinu a mezilidské vztahy a Linka důvěry, o.p.s.	Žena	Vysokoškolské Mgr.	8	8
R	THEIA – krizová pomoc o.p.s.	Muž	Vysokoškolské Mgr.	6	6

Zdroj: vlastní výzkum.

Vzhledem k etice výzkumu, a aby byla zachována anonymita respondentů, v předchozí tabulce (Tab. 1) neuvádím záměrně čísla respondentů (označuji je pouze jako R). Ta jsou následně uvedena v prezentaci výsledků. V komentářích nazývám všechny respondenty písmenem R a přiřazeným číslem, označuji je dle mužského vzoru a dále i všechny odpovědi respondentů jsou přepsány v mužském rodě.

3.3 Vlastní realizace výzkumu

Rozhovory se sociálními pracovníky byly uskutečňovány během měsíce března 2015 a byly realizovány individuálně, tváří v tvář, bez přítomnosti třetí osoby. Se sociálními pracovníky jsem se dopředu domluvila na schůzce, kdy s nimi rozhovor uskutečním. Všech šest rozhovorů bylo realizováno v jednotlivých zařízeních. Také jsem se vždy dopředu zeptala, zda bych mohla rozhovor nahrát na diktafon. Pouze jeden z dotazovaných si nepřál, aby byl rozhovor na diktafon zaznamenáván. Rozhovory zaznamenané na diktafon byly po zpracování smazány. Jednotlivá interview trvala různě dlouhou dobu, jelikož někteří sociální pracovníci komunikovali o dané problematice více, jiní méně. Rozhovor trval většinou do půl hodiny. Pouze jeden respondent se o dané problematice rozpovídal více, rozhovor byl tedy trochu delší než u ostatních.

Dále jsem dotazované seznámila s cílem výzkumu, ujistila jsem je také, že je výzkum anonymní a bude použit pouze k akademickým účelům. Abych splnila účel výzkumu, postačila mi informace o profesi, zda jsou dotazovaní profesí sociální pracovníci, pracující v zařízení minimálně jeden rok, zda se zařízení nachází v Českých Budějovicích a zda pracují s dětmi, které mají potíže v sociální oblasti.

Na začátku rozhovoru jsem se představila, seznámila dotazovaného s cílem práce a pokračovala pokládáním otázek dle okruhů otázek. V některých případech jsem pořadí otázek pozměnila či jsem pokládala doplňující otázky, kterými jsem si ujasnila či upřesnila informace od respondenta. I když byli dotazovaní starší než já, přistupovali ke mně s důvěrou a přirozeně, bez povyšování či opovrhování.

3.4 Vyhodnocování dat

Záznamy, které jsem získala výzkumem, jsem přepisovala doslovně z diktafonu do elektronické podoby. Při přepisování dat jsem zachovávala jazyk dotazovaných, pro větší autentičnost, avšak nezaznamenávala jsem vatové slovní fráze (např.: hm, no, jako, jakoby, nějaký apod.). Při transkripci jsem jednotlivé rozhovory kategorizovala do tří částí dle okruhu otázek a dále jsem je třídila podle předem daných sad otázek. Zde jsem se snažila zachytit opakující se vzorce podle Miovského (2006, s. 222): *„V podstatě jde o vyhledávání určitých obecnějších principů, vzorců či struktur, které odpovídají specifickým zaznamenaným jevům vázaným na určitý kontext, osobu, atd. Klíčové je přitom opakování podstatných částí obecného příběhu (vzorce) v různých konkrétních případech.“*

4 Výsledky

4.1 Výsledky v souvislosti s první výzkumnou otázkou

V tabulkách jsou uvedeny základní výsledky z rozhovorů. Výsledky jsou zde prezentovány metodou prostého výčtu. Po tabulkách všech tří sad otázek následuje interpretace výsledků, kde uvádím podrobnější výsledky včetně uvedení některých přesných odpovědí. Nakonec uvádím krátké shrnutí, kde se snažím zachytit opakující se vzorce.

4.1.1 Výsledky rozhovorů prezentované v tabulkách

Tab. 2: První výzkumná otázka - první sada otázek

Respondent	Slyšel/a jste o termínu sexting?	Pokud ano, jak byste tento pojem vysvětlil/a?	Pokud ne, co si pod tímto pojmem představujete?
R1	Ne	---	Něco se sexem, využívají komunikační technologie, sociální sítě, kam dávají fotky
R2	Ano	Psaní SMS o oblasti sexu, o svých představách, posílání intimních fotek mezi sebou (MMS, internet)	---
R3	Ne	---	Nevím
R4	Ne	---	Sex po internetu, přes Facebook
R5	Ne	---	Psaní na internetu ohledně sexu, posílání fotek, mělo by se to týkat sexu, posílání intimních fotek
R6	Ano	Sexuální praktiky po mailu, chatu, přes SMS, sociální sítě	---

Zdroj: Vlastní výzkum.

Z předkládané tabulky (Tab. 2) je zřejmé, že dva sociální pracovníci již pojem „sexting“ znají a dokázali ho vysvětlit. Ostatní čtyři sociální pracovníci o tomto pojmu neslyšeli. Tři z nich však uměli odvodit problematiku z názvu, jeden respondent nikoli. Poté byl pojem „sexting“ vysvětlen.

Dále lze z tabulky (Tab. 2) předpokládat, že se tedy čtyři respondenti poprvé setkali s pojmem „sexting“ při našem rozhovoru, který byl určený k výzkumu této práce. Z jejich odpovědí bylo zřejmé, že se s tímto fenoménem setkávají, avšak pojem byl pro ně nový. R2 se o sextingu dozvěděl, když se začal více zajímat o kyberšikanu, v té době bylo dostupné video „Seznam se bezpečně“. Tento respondent se o sexting, kyberšikanu a další rizika vyskytující se na internetu aktivně zajímá. Sociální pracovník R6 se o sextingu dozvěděl nejvíce od přátel.

Tab. 3: První výzkumná otázka - druhá sada otázek

Respondent	Jakým způsobem jste se o sextingu dozvěděla?	Kdy jste se o tomto fenoménu dozvěděla?	Kde jste se se sextingem setkala?	Může sexting ublížit dítěti?
R1	Při tomto rozhovoru	S tímto pojmem nyní, o problematice vím dlouho	V naší organizaci	Ano
R2	přes kyberšikanu, video Seznam se bezpečně	Dlouho, minimálně 4 roky se tomu aktivně věnuji	V naší organizaci	Ano, minimálně do 15 let věku
R3	Při tomto rozhovoru	S tímto pojmem nyní, o problematice vím dlouho	V naší organizaci	Ano
R4	Při tomto rozhovoru	S tímto pojmem nyní, o problematice vím dlouho	V naší organizaci	Ano
R5	Při tomto rozhovoru	S tímto pojmem nyní, o problematice vím od začátku, co v tomto zařízení pracuju	V naší organizaci	Ano
R6	Od přátel	O sextingu vím dlouho	V naší organizaci – od dospělých	Ano, do 15 let věku

Zdroj: Vlastní výzkum.

Z předkládané tabulky (Tab. 3) je patrné, že všichni respondenti se s problematikou setkávají dlouho, jeden respondent od doby, kdy začal pracovat v nynějším zařízení. Dále nám tato tabulka (Tab. 3) jednoznačně ukazuje, že se všichni respondenti setkali s problematikou sextingu především v organizaci, ve které pracují. Respondent R6 specifikoval, že se se sextingem setkal v organizaci při výkonu své práce jen u dospělých jedinců.

Dotazovaní sociální pracovníci vnímají sextování spíše negativně. Respondenti R1, R3 a R4 vnímají sexting zcela negativně. Pokud se jedná o sexting u dětí, tak je vnímán negativně také dalšími třemi respondenty (R2, R5 a R6). Dva sociální pracovníci R2 a R6 vnímají negativně sextování do určitého věku – do 15 let věku, kvůli sexuální nevyzrálosti.

Tab. 4: První výzkumná otázka - třetí sada otázek

Respondent	Četl/a jste o sextingu např.: články, literaturu, informace na internetu?	Navštívila jste přednášku či seminář týkající se sextingu?
R1	Ne	Ne
R2	Ano, odbornou literaturu, diskuse na internetu, konzultace s pedopsychology	Ne, konám přednášky
R3	Ano, internet, televize, odborná literatura	Ne
R4	Ano, internet, v rámci diskusí na StreetWorku od pracovníků v NZDM v Jihočeském kraji	Ne
R5	Ne	Ne
R6	Ano, internet	Ne

Zdroj: Vlastní výzkum.

Čtyři sociální pracovníci ze šesti (R2, R3, R4 a R6) se zajímali o sexting a nastudovali si o této problematice sextingu více informací, a to především z internetu. Respondent R2 čerpal informace i z odborné literatury a od dětských psychologů,

R3 se o problematice více dozvídal pomocí internetu, televize, odborné literatury a R6 především z internetu. Respondent R4 získal o problematice přehled hlavně díky diskusím mezi sociálními pracovníky NZDM v Jihočeském kraji v rámci České asociace StreetWork. Ovšem dva sociální pracovníci (R3 a R4) z těchto zmíněných čtyř si nastudovali o této problematice potřebné informace, avšak nesečkali se s názvem sexting. Zbylí dva sociální pracovníci (R1 a R5) nestudovali o dané problematice žádné informace.

Seminář či přednášku na téma sexting nenavštívil žádný ze šesti respondentů, ovšem respondent R2 sice nenavštěvuje tyto přednášky, nýbrž je pořádá, a to především na ZŠ a SŠ pro žáky a pedagogy.

4.1.2 Interpretace výsledků prvního okruhu otázek

Slyšel/a jste někdy o termínu sexting? Pokud ano, jak byste tento pojem vysvětlil/a? Pokud ne, co si pod tímto pojmem představujete?

Odpovědi čtyř respondentů ze šesti se shodovaly, jelikož slyšeli o termínu „sexting“ poprvé v rámci rozhovoru pro tento kvalitativní výzkum. S touto problematikou se však během své praxe setkali, jen neznali tento pojem, byl pro ně nový. Tři respondenti z těchto čtyř popsali, co si pod pojmem sexting představují. Čtvrtý respondent (R3) nevěděl. Když jsem pojem začala vysvětlovat, dotazovaný R3 mě přerušil slovy: „*Jo, ted' to z toho vyplývá.*“ Následně na mou otázku, zda o této problematice někdy slyšel, odpověděl: „*O tomhle problému jo, ale ne pod tímhle názvem.*“ Dotazovaný R5 také sdělil, že nikdy tento pojem neslyšel, ale pokračoval v úvaze: „*No já to tuším tak, že by to mělo být psaní na internetu ohledně sexu, posílání fotek, mělo by se to týkat sexu a většinou, když to převedu na naše děti, tak oni si posílají docela hodně intimní fotky mezi sebou a i lidem, který neznaj. A myslím si, že toho se týká ten sexting.*“ Podobně uvažoval R1: „*Neslyšel jsem to. Napadlo mě, že je to něco se sexem, a pak nějaký informační technologie, sociální sítě, že si tam prostě něco fotí, nějaký fotky a ted' si to můžou posílat, i tím škodit.*“ Sociální pracovník

R4 předpokládá: „*To bude prostě nějaký sex po internetu, přes Facebook, něco takovýho. Lidi si navazují vztahy přes Facebook a všechno je to jenom takový imaginární.*“

Při položení této otázky na mě tito čtyři sociální pracovníci hleděli udiveně, zamýšleli se však nad tímto termínem a ve výsledku byli rádi, že znají název pro problematiku, se kterou se již dlouhou dobu setkávají.

Zbylí dva sociální pracovníci již znali tento pojem, věděli, co se pod tímto pojmem ukrývá. Dotazovaný R2 vysvětlil sexting takto: „*Sexting je to, že si ty děti třeba o oblasti sexu mezi sebou, ať už je to teda o svých představách, co by chtěly nebo jakým způsobem by chtěly nebo jak fungují, posílají nějaký fotky. A samozřejmě to všechno pochytily od nás od dospělých, protože jsme tak pitomý, že tyhle věci si píšeme v esemeskách a posíláme v ememeskách a podobně.*“ Dotazovaný R6 stručně řekl, že se jedná o: „*Sexuální praktiky po mailu, chatu, pomocí SMS a sociálních sítích.*“

Jakým způsobem jste se o sextingu dozvěděl/a? Kdy jste se o tomto fenoménu dozvěděl/a? Kde jste se sextingem setkal/a?

Respondent R2 prozradil zajímavou informaci: „*Před 4 rokama nás oslovilo město, jestli bychom nechtěli udělat pro pedagogy kyberšikanu, takže v rámci toho. Samozřejmě jsme věděli, tenhle pojem jsme znali, ale neznali jsme jeho rozsah.*“ Dále dodává: „*V té době už byla jednička video „Seznam se bezpečně“ a tady ty věci. Nevěnovali jsme tomu přílišnou pozornost a shodou náhod, zrovna v téhle době, se nám začali objevovat klienti, náctiletý i rodiče, který zjistili, že jejich děti maj problémy, takže jsme se tomu začali věnovat.*“

Dotazovaný R5 se o problematice dozvěděl nejvíce díky dětem z organizace, ve které pracuje: „*Já jsem se spíš o tom dozvěděl od dětí, řešil jsem to s dětma. Oni sexting taky pojem neznaj, ale hodně si ty fotky posílaj, takže jsem se dozvěděl, že vůbec někdo je schopnej takhle posílat přes Facebook nebo i některý třeba přes mail.*“ Dále říká: „*Ten pojem znám až teď teda, ale s tou problematikou se setkávám od začátku, co tady jsem.*“

Z rozhovorů bylo tedy patrné, že čtyři dotazovaní ze šesti poprvé pojem sexting zaslechli při rozhovoru pro účely této práce. A také se ukázalo, že i když se o tomto termínu „sexting“ dozvěděli nyní, problematiku znají díky práci, kterou vykonávají.

Pět respondentů ze šesti se setkala se sextingem v zařízení, kde pracují. Šestý respondent se o tom dozvěděl od přátel. V zařízení se R6 s dětmi, které sextují nesetkal. Poznamenal však, že se setkal s dospělými jedinci, kteří sextovali a sdělili tuto informaci oslovenému sociálnímu pracovníkovi z organizace.

Může podle Vás nějak sexting ublížit, ohrozit dítě?

Dotazovaný R4 na otázku reagoval: „*Určitě. Já bych to zakázal. Facebook bych zakázal, zrušil, vymazal z paměti lidstva.*“ I když v závěru rozhovoru se k tomuto výroku vrátil a dodal: „*Nezakázal bych Facebook, zase je to zdroj informací, že jo. Je pravda, že ten Facebook, já tam vidím hrozný riziko, že ty lidi opravdu spolu vůbec neumí mluvit.*“ Stejně vnímá sexting dotazovaný R1: „*Jo, určitě, určitě to negativní je.*“ A respondent R3 to nevidí jinak. Sociální pracovník R4 ještě připojuje, že ohrožení dětí může být v tomto: „*Šikana, vydírání, a tak.*“

Trochu odlišný náhled od předchozích tří respondentů má sociální pracovník R2: „*Sexting vnímám jako absolutně přirozenou věc, ale samozřejmě s ohledem k nějakému věku.*“ Dotazovaný R6 má obdobný náhled na věc jako R2: „*Není to v pořádku, ale je třeba rozlišovat děti do 15 let, kdy nejsou sexuálně vyzrálý. Od 15 let věku se už respektují jakékoliv sexuální praktiky.*“ R2 pokračuje takto v odpovědi: „*Samozřejmě chápu, že tohle dospělý dělají. Dělají to rádi, může to být i erotická předehra nebo krácení si dlouhé chvíle. Samozřejmě ve vztahu k dětem to vnímám spíš negativně, protože si myslím, že to tam prostě nepatří. Až do toho věku minimálně těch patnácti let, logicky k zákonu.*“

Jako hrozbu pro děti to vnímá respondent R5 a na výše uvedenou otázku odpovídá: „*U těch dětí to vnímám negativně z toho důvod, že si ty děti vůbec neuvědomují, i když jim to člověk opakuje, i když neustále se o tom s nima snažíme bavit v nějakých rozhovorech nebo takhle. Když oni to vůbec nevnímají jako nebezpečí. Takže nemůžu říct, že bych to vnímal vyloženě negativně, spíš to vidím jako hrozbu pro ty děti.*“

Nastudoval/a jste si o této problematice informace? Četl/a jste o sextingu články, literaturu, informace na internetu? Navštívil/a jste přednášku či seminář týkající se sextingu?

Sociální pracovník R1 reagoval na otázku, zda si nastudoval o této problematice nějaké informace, takto: *„Fakt s tím slovem „sexting“ jsem se nesešel, ale nějaký obecný informace o tom nebezpečí na internetu to jo, to samozřejmě.“* Dále o této problematice nestudoval informace respondent R5, avšak překvapeně mi sdělil: *„Já jsem jenom včera koukal, že jsou stránky o sextingu. To byla pro mě taková zajímavá informace.“*

O sextingu se více informací dozvěděl sociální pracovník R4: *„V rámci diskusí na StreetWorku, kdy pracovníci řeší aktuální témata nebo v rámci pracovních skupin. Máme pracovní skupiny v Jihočeském kraji, kde se s pracovníkama setkáváme čas od času. V podstatě se sejdou pracovníci a řeší, co je za problém, jak to řeší oni a předávají si zkušenosti opravdu ty dobrý praxe.“* Dotazovaný R3 se dozvěděl více informací o této problematice přes: *„Internet, to je i v odborný literatuře. Vždyť dneska se o tom píše všude, je to i v televizi“.* Přes internet si rozšířil znalosti o sextingu respondent R6 a dále také R2. *„My, když jsme se začali věnovat celkově kyberšikaně a začaly tam vyplouvat jakýsi pojmy od nějakých spamů až po sexting a takovýchle věci, tak jsme k tomu četli i nějaký chytrý knížky, který tady někde jsou v knihovně, ale nejvíc jsem k tomu přistoupil pomocí internetu. Já jsem se koukal do nějakých diskusí, abych viděl, co si o tom myslí i rodiče a samozřejmě konzultoval to s dětskýma psychologama, který s náma spolupracujou, který se taky s tím setkali. Tak jsme dostali nějaký ještě další pohled.“*

4.1.3 Shrnutí odpovědí v souvislosti s první výzkumnou otázkou

Z výzkumu je patrné, že všech šest sociálních pracovníků se s fenoménem sexting setkávají, ovšem čtyři respondenti neznali pro tuto problematiku tento název, že se jedná o „sextování“. Také všech šest sociálních pracovníků uvedlo, že se s touto

problematikou setkávají dlouho, a to především v organizaci, ve které pracují. Dále z výzkumu vyplývá, že tři respondenti vnímají sextování zcela negativně. Ostatní tři respondenti vnímají sextování negativně u dětí, nikoliv u dospělých. Čtyři dotazovaní studovali potřebné informace k této problematice, čerpali nejvíce z internetu. Dva respondenti nevyhledávali žádné informace k této problematice. Přednášku či seminář týkající se fenoménu sexting nenavštívil žádný ze šesti respondentů, ovšem jeden sociální pracovník přednášky zaměřené na sexting, kyberšikanu a rizika vyskytující se na internetu pořádá.

4.2 Výsledky v souvislosti s druhou výzkumnou otázkou

V tabulkách jsou uvedeny základní výsledky z rozhovorů. Výsledky jsou zde prezentovány metodou prostého výčtu. Po tabulkách obou sad otázek následuje interpretace výsledků, kde uvádím podrobnější výsledky včetně uvedení některých přesných odpovědí. Nakonec uvádím krátké shrnutí, kde se snažím zachytit opakující se vzorce.

4.2.1 Výsledky rozhovorů prezentované v tabulkách

Z následující tabulky 5 vyplývá, že pět respondentů ze šesti se setkala s dětmi, které sextují a navštěvují jejich zařízení. Pouze dotazovaný R6 nebyl v kontaktu s dětmi, které sextují a využívají služeb této organizace, nesetkal se tedy ani s rodiči těchto dětí. A přitom je organizace, ve které sociální pracovník R6 pracuje, určena i dětem.

U tří respondentů vyhledává v jejich organizaci pomoc dítě, u dvou respondentů převažují rodiče a u jednoho respondenta nevyhledává pomoc ani dítě, ani rodič s problematikou sextingu.

Tab. 5: Druhá výzkumná otázka - první sada otázek

Respondent	Setkal/a jste se s touto problematikou – sextování u dětí v zařízení, ve kterém pracujete?	Setkali jste se při výkonu své práce s rodiči těchto dětí?	Kdo se častěji na vás v této organizaci obrací – dítě či rodič či někdo další?
R1	Ano	Ano	Dítě
R2	Ano	Ano	Rodič
R3	Ano	Ano	Rodič
R4	Ano	Ano	Dítě
R5	Ano	Ano	Dítě
R6	Ne	Ne	---

Zdroj: Vlastní výzkum.

Tab. 6: Druhá výzkumná otázka – druhá sada otázek

Respondent	S kolika případy jste se setkal/a v této organizaci?	Věk dětí?	S touto problematikou Vás vyhledávají častěji?	Mají děti, které sextují potíže i s něčím dalším? S čím?
R1	2	14 let	Divky	Vztahy mezi vrstevníky, děti trpící depresemi
R2	50	13, 14 let	Divky	Závislost na počítači, sociálních sítích, počítačových hrách
R3	Hodně, 1 vážný	14, 15 let	Divky	Poruchy chování
R4	10 - 15	11 – 15 let	Divky	Poruchy chování, závislosti na návykových látkách, mobilech
R5	Hodně, asi 20	13, 14 let	Stejně	Výchovné problémy, závislosti
R6	0	---	---	---

Zdroj: Vlastní výzkum.

Z předchozí tabulky 6 je zřejmé, že se v pěti organizacích ze šesti setkali sociální pracovníci s dětmi, které měly zkušenosti se sextingem. Liší se ale počet případů. Ve třech organizacích se vyskytují případy v desítkách, v jednom zařízení nebylo zaznamenáno ani jedno dítě, které by sextovalo.

I přesto, že se v některých organizacích vyskytují děti s touto problematikou více a v jiných méně, respondenti se shodují ohledně věku. Jeden respondent udal, že je nejčastější věk od 11 let u těchto dětí, ale jinak byly zmíněny děti 14leté.

Můžeme si všimnout, že se jedná nejčastěji o děti, které navštěvují ZŠ druhý stupeň. Jedná se tedy o děti, které nejsou trestně odpovědné a sexuálně vyzrálé.

Dále je z tabulky (Tab. 6) patrné, že mezi dětmi převažují dívky nad chlapci. Čtyři organizace ze šesti uvedly, že je častěji vyhledávají dívky. V jedné organizaci, kde pracuje sociální pracovník R5, je poměr chlapců a dívek shodný a v jedné organizaci u pracovníka R6 se nenachází dívky ani chlapci, kteří by sextovali a vyhledali by u nich pomoc.

Pět dotazovaných ze šesti odpovědělo na otázku, zda mají sextující děti ještě nějaký přidružený problém (závislost, poruchy chování, apod.), že ano, mají. Můžeme si všimnout, že další potíže těchto dětí jsou různé. V jedné organizaci jsou převážně děti, které mají špatné vztahy mezi vrstevníky či některé trpí depresemi. Ve dvou organizacích se vyskytují poruchy chování, závislosti. V jiné organizaci, kde pracuje R2 jsou typické závislosti na počítači, sociálních sítích či počítačových hrách. Závislost na mobilním telefonu zmínil respondent R4.

4.2.2 Interpretace výsledků druhého okruhu otázek

Setkali jste se s touto problematikou – sextování u dětí v zařízení, ve kterém pracujete?

První respondent na tuto otázku reagoval slovy: „*Jo, určitě se tady s tím setkáváme.*“ Obdobně reagoval dotazovaný R5: „*No, hodně.*“. Také respondent R3, který kladné tvrzení více rozvedl: „*Tak naše děti hodně. No, měli jsme tu i ten problém,*

že opravdu i vydírání přes to a takovýhle fotky.“ Takto se zamýšlel i dotazovaný R4: „Jako určitě. Přeposílaj si fotky, dělaj si jakoby naschvály a tak, ale je pravda, že asi to ještě nepřekročilo nějakou tu míru, že by se dostaly už fakt do nějaký šikany typu: rozešleme po celý třídě fotky a děti se z toho hroutily a páchaly sebevraždy a tak. Tak jako v takovymhle ještě ne, ale dělaj si to běžně. Všechno na mobily natáčí, šikanujou učitelé.“ Respondent R2 se také setkal v zařízení, ve kterém pracuje se sextujícími dětmi, ale dodal: „Pro mě cílová skupina jsou v první řadě dospělý osoby.“ Dále ale rozvedl své myšlenky: „Samozřejmě také, když za mnou přijdou samotný děti, mínus patnáct a přijdou s nějakým problémem, kterej by měl bejt řešenej nadále po trestný stránce.“

Jako jediný z respondentů odpověděl odlišně dotazovaný R6, který sdělil, že děti s problematikou sextingu, ani jejich rodiče zatím nevyhledávají pomoc. Avšak v této organizaci vyhledalo pomoc už několik dospělých jedinců, kteří v dospělosti sami sextovali.

Setkali jste se při výkonu své práce s rodiči těchto dětí? Kdo se častěji na vás v této organizaci obrací – dítě či rodič? Či někdo další?

Na tento dotaz odpověděli obdobně respondent R4 a R5. „Spíš děti, já s rodičema tolik nepracuju. Ale i co kolegové pracujou s rodičema, tak myslím, že ty rodiče jakoby nefungujou tolik na tom Facebooku nebo na internetu, aby si uvědomili, že je tam tady to nebezpečí, a že to dělá třeba i jejich dítě, že to si spíš neuvědomí.“ Tak odpověděl respondent R5. Dotazovaný R4 je také tohoto názoru: „Rodiče to neřeší. Rodiče, si myslím, ani neví. Děti to řeší s náma.“ Ovšem také upozorňuje na to, že někdy tuto problematiku začnou řešit s dětmi oni sami – sociální pracovníci. „Jo, spíš kolikrát řešíme jako i spíš my, víc než ty děti ve smyslu, že prostě kouknem na Facebook a vidíme tam fotky, který tam maj vyvěšený, který jim třeba kolikrát nafotí rodiče a dávaj je na Facebook a nám to vzhledem k věku přijde dost jako na hraně.“

S dětmi i s rodiči se setkává při výkonu své práce i v souvislosti s touto problematikou dotazovaný R3. Na otázku, kdo se častěji na jejich organizaci obrací, odpověděl: „Obojí. Většinou rodiče, to jsou menší děti.“

S rodiči také více pracuje dotazovaný R2. *„Pokud přijdou rodiče, že mají problémy s dítětem a chtějí přijít i s dítětem, nemáme s tím problém. Pracujeme, jsme ochotný pracovat i s tím dítětem, ale primárně, v prvotní fázi je pro nás problém rodič a většinou jde o to, že ten problém je takovej, že ty rodiče si neuvědomují, že by ta chyba mohla bejt na jejich straně.“* Ovšem pomoc v této organizaci vyhledají i děti, především díky terénnímu programu této organizace, konají přednášky na ZŠ a SŠ pro děti. *„Ano, nebo je to na základě právě, jak chodíme po těch školách, že se nám potom ozvou samy děti.“*

S kolika případy jste se setkal/a během výkonu své práce v této organizaci?

Když jsem položila tuto otázku, respondenti byli překvapeni, někteří zaskočení a bylo vidět, že se jim počet těžko odhaduje. Respondent R2 na to reagoval: *„No, to jste mě zaskočila. A mám na to databázi celou.“* Nakonec řekl: *„50 dohromady.“* Dotazovaný R1 si vzpomněl: *„Já teď co konkrétně vím, tak jsou dva.“* Další dotazovaný R3 potvrdil: *„Už jsme tu určitě pár případů měli.“* Ale vzápětí podotkl: *„Ale nebyl to ten hlavní důvod, proč jsou tady.“* Vzápětí si ale rozpomněl na jeden konkrétní vážný případ. *„No, ale měli jsme tu i ten problém, že opravdu i vydírání přes takovýhle fotky.“* Sociální pracovník R5 odhadoval: *„Tak plus minus dvacet a je možný, že je to víc, je možný, že je to míň, ale tak dvacet.“* Respondent R4 to řekl nejprve jasně a stručně: *„Všichni tady sextují, který umí psát a číst.“* Pak se ale začal více nad otázkou zamýšlet a nahlas uvažoval: *„Třeba za loňský rok se tu promítlo 300 dětí, z toho jsou nějaký malý a pár jich je jakoby v pohodě. Tak řeknu přes dvě stovky určitě během toho roku.“* Jelikož je pro děti počítač nejdůležitější, toho si všiml tento sociální pracovník R4 v této organizaci, tak uvažoval dále o vážnějších případech v jejich organizaci. *„Ale fakt ty závažnější, bych řekl třeba 10, 15.“*

Jaký je nejčastější věk těchto dětí? S touto problematikou vás vyhledávají častěji dívky či chlapci?

Někteří dotazovaní se už během rozhovoru sami zmínili, že se setkávají spíše se slečnami či zmínili věk. Například respondent R3 sdělil, s kým více tuto

problematiku řešil: „*Určitě u holek. Kluci ty spíš natáčeji kde, koho, kdo zmlátil. Tohleto přímo jako určitě spíš holky, u vyspělejších v tom věku. Ty holky, 14, 15 let, takovýhle lechtivý fotografie posílají.*“

I respondent R4 souhlasí s tím, že to kluci tolik neřeší. „*Myslím si, že častěji dívky, že ty kluci to až tak neřeší. A 12 až 15, možná spíš 11 až 15 let.*“ Obdobně to vidí i R1: „*Jedna je 14letá, no tak ta základka, konec základky, tak ta 8., 9. třída. Byly asi tyhle ty dva případy. No, byly to holky.*“ O tom, že převažují spíše dívky, ujistil také respondent R2. „*Převažují spíš slečny, protože kluci, o tom spíš nechtěj mluvit.*“ Z předchozí otázky jsme se od tohoto respondenta R2 dozvěděli, že odhaduje 50 dětí, které byly v jeho organizaci s problematikou sextingu. Sociální pracovník R2 šel v myšlenkách více do hloubky: „*Takže kdybychom šli ještě po poměru, tak to bude tak 40 ku 10. Fakt 40 bude ženských a 10 kluků. A s tím, že z těch 10 kluků ani jeden jako nepřišel, že by přišel sám. Vždycky to bylo napůl, buď od učitele, nebo rodičů.*“ Na dotaz jaký je nejčastější věk těchto dětí odpověděl: „*13, 14.*“ Stejně odpověděl sociální pracovník R5 na tento dotaz: „*14, 13 až 14 let.*“ A zda si myslí, jestli se jedná více o chlapce či dívky, odpověděl: „*Já si myslím, že jsou to všichni, že to jako neodhadnu, jestli dívky nebo chlapci víc, že je to tak stejně.*“

Mají děti, které sextují potíže i s něčím dalším? Například poruchy chování, závislost na něčem, neoblíbenost mezi vrstevníky...?

Dotazovaný R1 ihned věděl, které jiné potíže mají děti, které sextují a navštěvují jejich zařízení. „*Šikana, vztahy mezi vrstevníkama.*“ Po chvilce pokračoval: „*Ono to může být ne jenom šikana, ale i třeba hodně nám sem chodí depresivní děti, co se opravdu léčí s depresemi nebo mají za sebou třeba léčbu v Opařanech.*“ Respondent dále uvedl na pravou míru, že do zařízení přijdou děti s jinou primární zakázkou než je sextování. „*Nestalo se mi, že by primární zakázka byla tohleto, ale že třeba sem přijdou se šikanou, kdy dopředu nevíme, o co se jedná, a potom se třeba ukáže, že je tam i takovýhle nějaká forma, třeba právě pomluvy přes ty sítě nebo i ty fotky.*“

S jistotou ihned odpověděl respondent R3: „*Poruchy chování, proto jsou tady. Poruchy chování to je gró naší práce, s tím sem vlastně přichází. A tady se teprve rozkryje, co za tím je, proč to je, že už jsou to důsledky něčeho a podobně.*“

Odpověď respondenta R4 byla více rozsáhlá: „*Když to řeknu blbě, my jsme jakoby extrémní vzorek, protože tady de facto, všechny děti maj něco.*“ Například dotazovaný zmínil poruchu chování či rozebral závislosti na návykových látkách. „*Bud' mají poruchu chování, nebo už od nějakých 15 mají závislosti typu, začneme na marihuaně a končíme pervitinem, no, kdybychom končili, a nikotin ten je od těch šesti let.*“ Po chvíli se ještě vrátil k této otázce a zmínil, že se vyskytují v jejich zařízení děti, které sextují a jsou závislé na mobilním telefonu. „*Dělaly si to už, když byly jenom závislý na mobilech, tak se všechno natáčí, šikanujou učitelé.*“

Sociální pracovník R5 sdělil: „*No, tak my tady máme děti v podstatě, které mají vždycky nějaký takovejhle problém, že si neuvědomují hrozby. Výchovný problémy tam jsou, jsou tam závislosti.*“ Po dalším zamyšlení pokračoval: „*Outsidery tu máme, ale u těch nevím, že by tohle dělali. U těch ne, ale jinak většina těch dětí asi jo.*“

Potíže typu závislost na počítači nebo komunikačních prostředcích zmínil především respondent R2: „*Určitě. Minimálně je tam závislost na tom počítači. U těch dam to byla většinou závislost na sociálních sítích, chaty jako nějaká sranda a u těch kluků to bylo obráceně, tam to bylo přes počítačový hry povětšinou, že se pak dostali k nějaký problematice, anebo to bylo vyloženo následkem toho, že opravdu dali jakousi svojí fotku holce, posílali je na Facebook, přes zprávy a ty holky si je ukládaly, screenovaly. A následně potom, když se s holkou kluk rozešel, tak byla holka uražená a kompletně ty texty přepsala na tu zed' vlastně tomu dotyčným, a ten si s tím neumí potom poradit nebo respektive on to potom smaže, ale mezitím si to nascreenovalo dalších 150 lidí.*“ Dále mi tento respondent řekl svou oblíbenou informaci ohledně závislosti na počítači: „*Když mi přijde maminka a řekne mi: ‚Já nechápu, co se s Honzíkem děje, on je na mě škaradej poslední půlrok.‘ A já říkám: ‚A co dělá?‘ ‚No, on sedí doma u počítače.‘ ‚A víte, co dělá na tom počítači?‘ Tak samozřejmě neví, protože respektuje nějaký soukromí nebo tomu nerozumí. A pak přijde Honzík a tady z něj vypadnou hrozný věci a logicky, když mu maminka kvůli zhoršeným známkám*

pak zakáže počítač, tak on je schopný ji fyzicky napadnout. Protože ta závislost už je tam stejná jako na čemkoliv jiným.“

4.2.3 Shrnutí odpovědí v souvislosti s druhou výzkumnou otázkou

Děti, které sextují či měly problém se sextingem, se objevily v pěti zmíněných organizacích ze šesti. V těchto organizacích se vyskytují případy s touto problematikou v desítkách, v jednom zařízení ojediněle. Věk těchto dětí se pohybuje nejčastěji kolem 14 let. Čtyři organizace ze šesti se také shodly, že pomoc u nich vyhledávají častěji dívky než chlapci.

Sociální pracovníci se shodli na tom, že děti mají k sextování ještě jiný, přidružený problém, kromě jednoho respondenta, kde děti s touto problematikou zatím nejsou. Jako přidružené problémy těchto dětí, uváděli sociální pracovníci nejčastěji závislosti (na počítačích, sociálních sítích, hrách, mobilech, návykových látkách) a poruchy chování.

4.3 Výsledky v souvislosti s třetí výzkumnou otázkou

V tabulkách jsou uvedeny základní výsledky z rozhovorů. Výsledky jsou zde prezentovány metodou prostého výčtu. Po tabulkách všech čtyř sad otázek následuje interpretace výsledků, kde uvádím podrobnější výsledky včetně uvedení některých přesných odpovědí. Nakonec uvádím krátké shrnutí, kde se snažím zachytit opakující se vzorce.

4.3.1 Výsledky rozhovorů prezentované v tabulkách

Na otázku, zda sociální pracovníci v zařízení, ve kterém pracují, poskytují odborné poradenství, týkající se problematiky sextování, odpověděli tři respondenti ze šesti, že ano (Tab. 7). Zbylí tři respondenti odpověděli, že odborné poradenství na tuto problematiku nyní neposkytují.

O obecné prevenci a rizicích číhajících na internetu odpovědělo pět respondentů ze šesti, že informují o rizicích na internetu, zvláště když se jedná o aktuální problém mezi dětmi v zařízení. Pět sociálních pracovníků odpovědělo, že podává obecné informace o rizicích na internetu. O kyberšikaně informují dva dotazovaní (R2 a R4) ze šesti. Respondent R4 a také R5 dávají rady dětem, jak užívat počítač bezpečně. Respondent R2 aktivně informuje o sextingu, prostřednictvím přednášek na ZŠ a SŠ. Jeden respondent (R6) neposkytuje žádné informace o sextingu či rizicích na internetu, jelikož dětské klienti nevyužívají zatím služby tohoto zařízení ohledně této problematiky, ale pokud by se vyskytl u uživatele tento problém, byl by informován o všem potřebném.

Tab. 7: Třetí výzkumná otázka – první sada otázek

Respondent	Poskytujete odborné poradenství zaměřené na sextování pro děti a rodiče?	Informujete o dalších rizicích číhajících na internetu? Jaké důležité informace jim podáváte?
R1	Ne	Ano, obecné informace
R2	Ano	Ano, o kyberšikaně, sextingu a dalších rizicích
R3	Ano	Ano, obecné informace
R4	Ano	Ano, v rámci preventivních programů o rizicích na internetu, kyberšikaně, rady, jak používat PC
R5	Ne	Ano, individuálně, o rizicích na internetu, zabezpečení profilu na FB
R6	Ne	Ne

Zdroj: Vlastní výzkum.

Na dotaz týkající se přednášek a seminářů (následující Tab. 8), odpověděli kladně jen dva respondenti ze šesti, přičemž z toho jeden respondent (R3) nekoná přednášky či semináře pro širokou veřejnost, ale zaměřuje se na výchovné poradce, školy, pedagogy a rodiče. Zajímavé je, že tento respondent (R3) o fenoménu „sexting“ slyšel prvně při tomto rozhovoru. Je tedy možné, že informují výchovné poradce, školy, pedagogy a rodiče o obecné prevenci – rizicích na internetu či informují o problematice sextingu, ale nikoliv pod tímto názvem.

Tab. 8: Třetí výzkumná otázka – druhá sada otázek

Respondent	Konáte přednášky, semináře, apod. o problematice sextingu pro veřejnost?
R1	Ne
R2	Ano, prevence na ZŠ, SŠ pro žáky i pro pedagogy, sociální pracovníky
R3	Ne, pro širokou veřejnost Ano, pro výchovné poradce, pro školy, pro pedagogy, pro rodiče
R4	Ne
R5	Ne
R6	Ne

Zdroj: Vlastní výzkum.

Zda sociální pracovníci využívají určitý přístup či metodu sociální práce určenou pro děti potýkající se se sextingem, vidíme v následující Tab. 9. Čtyři sociální pracovníci ze šesti určitou metodu či přístup aktivně využívají pro tyto děti. Z druhého sloupce vyčteme, která metoda, technika či přístup v oblasti sociální práce je podle dotazovaných sociálních pracovníků vhodná, k pomoci sextujícím dětem. Všichni dotazovaní se shodli na technice rozhovoru. Jeden respondent pak preferoval pro jejich klientelu skupinovou práci, naopak jiný respondent by volil individuální přístup. První

dotazovaný by podával základní poradenství, krizovou intervenci. Druhý dotazovaný má osvědčené techniky zrcadlení a shrnutí, které doporučuje používat.

Za cíl práce se sextujícími dětmi považují tito dotazovaní sociální pracovníci především prevenci, znát rizika vyskytující se na internetu, informovanost nejen dětí, ale i dospělých. Jeden respondent by doporučil práci s etopedem, dva respondenti doporučují spolupráci také s psychologem.

Tab. 9: Třetí výzkumná otázka – třetí sada otázek

Respondent	Používáte určitý přístup či metodu sociální práce?	Která metoda či přístup v oblasti sociální práce je, podle Vás, vhodná k pomoci těmto dětem?	Co je cílem práce s dětmi, které sextují?
R1	Ne	Rozhovor, základní poradenství, krizová intervence	Poučit, co můžou dělat, na koho se obrátit, primární a psychická podpora
R2	Ano	Rozhovor, zrcadlení, shrnutí	Informovanost, povědomí, jak chránit samy sebe
R3	Ano	Rozhovor	Rozhovory s dětmi, práce s etopedy, psychology
R4	Ano	Rozhovor, skupinová práce	Předcházení, základní ochrana
R5	Ano	Rozhovor, individuální přístup	Uvědomit si rizika
R6	Ne	Rozhovor	Prevence

Zdroj: Vlastní výzkum.

Z následující Tab. 10 je zřejmé, že pět respondentů ze šesti by řeklo, že zařízení, ve kterém pracují, je připraveno pro práci s dětmi, které sextují. Jako důvod tři respondenti ze šesti uvedli, že v zařízení pracují odborníci – pedopsychologové, etopedi či sociální pracovníci. Dva respondenti ze šesti uvedli, že by se na tuto problematiku začali soustředit více, pokud by viděli, že je to hlavní problém dětí a začalo by se to více

v zařízení vyskytovat. Jeden respondent uvedl, že by se dal udělat tematický klub o sextingu. Pouze jeden sociální pracovník ze šesti odpověděl, že jejich zařízení není vhodné pro sextující děti, kterým nebylo ještě 15 let, kvůli nedostatečné kvalifikaci pracovníků.

Tab. 10: Třetí výzkumná otázka – Čtvrtá sada otázek

Respondent	Je zařízení, ve kterém pracujete, připraveno pracovat s dětmi, které se potýkají s fenoménem sexting?	Proč ano, proč ne?
R1	Ano	Přes internet se nám mohou děti hlásit, práce s rodinou, proškolení pedopsychologové
R2	Ne – děti do 15 let Ano – děti nad 15 let	Nedostatečná kvalifikace. S dětmi nad 15 let ano, ale jinak je předáváme do Krizového centra
R3	Ano	Práce s odborníky - etopedy, pedopsychology
R4	Ano	Kdyby to byl hlavní problém, tak se na to soustředíme
R5	Ano	Možnost udělat tematické kluby
R6	Ano	Je to odborné sociální zařízení, pracují tu odborníci

Zdroj: Vlastní výzkum.

4.3.2 Interpretace výsledků třetího okruhu otázek

Poskytujete odborné poradenství zaměřené na sextování pro děti a rodiče? Jaké důležité informace jim podáváte? Informujete děti o rizicích sextingu? A o dalších rizicích číhajících na internetu?

Tázaný R1 na dotaz ohledně odborného poradenství reagoval takto: „*To asi úplně přímo ne. Když, tak nějak obecně podáváme informace o rizicích nebo bychom byli*

schopný vyhledat třeba nějaký organizace, kdyby někdo potřeboval, na které bychom odkázali.“ Tázání R6 i R5 odpověděli též negativně. Respondent R5 to doplnil slovy: „Odborné asi ne, spíš se snažíme s těma dětma, když něco najdeme, protože máme pracovní Facebook, tam dávají děti takové fotky, a když něco takovýho zachytíme, snažíme se s těma konkrétníma dětma o tom bavit.“ Poté jsem se ptala, jaké informace podává v oblasti sextingu a rizicích na internetu a respondent R5 pověděl: „No, vzhledem k tomu, že právě hodně fungujou na Facebooku, tak většinou jim nabízíme to, že jim pomůžeme zabezpečit ten Facebook, snažíme se jim vysvětlit, v čem je nebezpečí toho, že posílaj takový a takový fotky.“ Dále si respondent vzpomněl na jeden případ: „Taky se nám stalo, že tam jeden klučina potom takovouhle fotku někde vyhrabal nebo jeho přítelkyně mu to dala a byla to fotka jiný holky a on jí tam prodával za stovku. V kalhotkách tam byla a v tričku spacím, takže spíš to řešíme potom už individuálně, podle toho i jak to ten člověk vnímá nebo nevnímá, tak už se snažíme spíš to s ním probrat nějak dál.“

Další tři respondenti odpověděli na otázku kladně. Respondent R4 odpověděl, že odborné poradenství poskytují v rámci prevence: *„Tak v rámci preventivních programů, kdy máme roční plán, kde si navrhne témat, která chceme v tom roce projet, ale vždycky se to přizpůsobuje právě těm dětem, který aktuálně chodí a tý problematice co je.“* Následně popsal téma, které nedávno probírali s dětmi: *„Třeba internet, před půl rokem jsme řešili od základních poučení typu jako: ‚Nedávej, doprkyňka, heslo kdekomu.‘ Základy počítačový gramotnosti, Facebook a tyhle tématy kolem, šíření informací. Informujeme je i o rizicích, kyberšikaně. Snažíme se v rámci nějaký kontaktní práce s nima o tom mluvit, tak i nenápadně nad ty počítače jsme jim vyvěšovali takový základní poučení, rady, anebo když prostě jsou na počítači, my k nim přijdeme, vidíme, co tam maj, co a jak, tak zareagujeme na to v rámci situační intervence.“*

Dotazovaný R2 ještě následně dodal: *„A tím, že spolupracujeme se školami, tak se právě na nás obrací kvůli těm problémům s dětma, že oni třeba zjistí, že ve třídě je nějaký problém, ale už nejsou schopni jít konkrétně, takže třeba chtěj, abychom s tím dítětem promluvili. Takže to využíváme v rámci naší terénní služby a jezdíme hodně*

na školy, když je potřeba. Děláme prevence, děláme ty prevence zároveň s policií vlastně.“

Konáte přednášky, semináře, apod. o problematice sextingu pro veřejnost?

Přednášky a semináře koná především sociální pracovník R2: *„V současné době, v rámci Jihočeského kraje, poskytujeme prevenci na základních a středních školách pro žáky i pro pedagogy. Takže se to nějakým způsobem vyvíjí někam.“* Když jsem se dále ptala, jakou má strukturu přednáška na školách, tázaný R2 odpověděl: *„Řeknu to jednoduše, tahleta konkrétní přednáška, kde je ten sexting, tak ta je na téma Virtuální svět a kyberšikana. Trvá 45 minut, tak 20 minut se věnujeme tomu sextingu.“*

Respondent R3 také sdělil, že konají přednášky a semináře, ale zdůraznil, že nejsou pro širokou veřejnost. *„No, pro výchovný poradce, pro školy, poradenství, pro pedagogy, pro rodiče to jo, ale pro veřejnost ne.“*

Ostatní čtyři respondenti otázku negovali. Zajímavá odpověď byla ale také dotazovaného R4: *„Pro veřejnost semináře, přednášky nekonáme. Ale v rámci diskusí na StreetWorku, kdy pracovníci řeší aktuální témata, anebo v rámci pracovních skupin. Máme pracovní skupiny v Jihočeském kraji, kde se s pracovníkama setkáváme čas od času, teď už to nefunguje jako dřív, dřív to bylo jednou za měsíc, teď je to spíš párkrát do roka a v rámci toho si předáváme zkušenosti a takový to, co, koho aktuálně tlačí v jakém zařízení.“* Pro ujasnění jsem se ještě optala, jestli se jedná o semináře. Dotazovaný mě ujistil: *„Ne, ne, v podstatě se sejdou pracovníci a řeší, co je za problém, jak to řeší oni a předávání si zkušeností opravdu tý dobrý praxe.“*

Používáte určitý přístup či metodu sociální práce určenou pro děti potýkající se se sextingem? Která metoda či přístup v oblasti sociální práce je, podle Vás, vhodná k pomoci těmto dětem?

U těchto otázek nastala u dotazovaných krátká odmlka. Ovšem respondent R2 odpověděl ihned a jasně: *„Zcela úžasně a narovinu u nich se moc metoda jako taková odborná žádná použít nedá, protože co pes, jiná ves.“* Tento respondent se u této otázky velmi rozpovídal. Sdělil, že: *„Každý klient ve svý podstatě, ať už je tu dobrovolně nebo*

ne, tak buď úmyslně, anebo neúmyslně zatajuje nějaký informace. Je to z toho důvodu, že se za ně třeba stydí.“ Zmiňoval důvody, proč děti zatajují informace: „Samozřejmě nemůžu chtít po klukovi, aby mi tady vyprávěl, jaký hanbatý fotky někde dělá, to vám prostě nepřizná, protože to mužský ego je takový. Ty holky se třeba ještě zachichotají a jsou ochotny to říct. A když mi tady nabízí, že nám ty fotky ukážou, tak nechceme.“ Pak mě dotazovaný informoval o tom, že je dobré být u takového rozhovoru vždy ve dvou, ještě s kolegou. „Aby se nestalo, že jednoho dne dítě přijde a řekne: ‚Hele, on mě tady otlapkával‘ nebo ‚Ona po mě chtěla bůhvíco.‘ Vždycky, pokud jednáme s náctiletýma dětma, tak jsme u toho dva.“ Nakonec doporučil tento respondent v rámci rozhovoru především techniku zrcadlení. „Nám nejvíc na tohle funguje taková ta technika zrcadlení. Kdy my vlastně jim řekneme to samý, co nám řekly ty konkrétní děti. A pokud zatajily nějakou informaci, tak se většinou na to dost chytí, že řeknou: ‚No, ale takhle já jsem to přesně neřek.‘ a ted’ to doplní vždycky o něco. Takže vždycky řeknu: ‚OK, takže si to shrneme?‘ Řeknu jim to znova, znovu jim to zopakuju a padne taková ta otázka ‚Co s tím budeme dělat?‘ Protože ve svý podstatě ty děti, to je ta výhoda oproti těm jiným problematikám, ty děti ví, co s tím maj dělat: neposílat svoje fotky, nepsat si takovýhle věci, ale oni to stejně za tejdén udělají znova, pokud se nespálí pořádně, není to nějaký následný vydírání a tohle.“ Respondent R4 s jistotou řekl: „Tak samozřejmě prostě nejčastější metodou jsou rozhovory, prostě furt kolem dokola se s dětma bavíme, snažíme se je využít v rámci skupinový práce, protože sem chodí velká většina romských dětí a ty nejsou zvyklí na nějaký individuální, radši mají kolektivní přístup a ve skupině, oni se nestydí a líp se nám s nima pracuje. Takže i skupinová práce s nima, spolupráce s externistama, kteří se věnujou problematice.“

Dotazovaný R1 zprvu chvíli přemýšlel: „No, nevím. Nějaký to sociální šetření, a potom rozhovor. Já bych to mapoval, nějaký poradenství bych mohl udělat, to základní poradenství to jo, ale úplně to není naše parketa a asi bych je někam odkázal. A když ty děti mají psychický problémy, tak s těma pracuje psycholog. Já už pak s nima nepracuju, já třeba dělám první konzultaci, nějakou mapovací, kdy zjišťuju anamnestický věci, s tím může být spojeno to poradenství, může tam být třeba i nějaká krizová intervence, ale když to vyhodnotím, že fakt tam je potřeba nějaká

větší podpora nebo psychická péče jako psychologická, tak je prostě předám kolegům nebo terapeutům.“

O rozhovoru mluvil obdobně tázaný R3: *„Pracuju jenom při tom vstupním pohovoru, pak už ne, pak už s nimi pracuje etoped. A musí pracovat i s psychologem několikrát za pobyt, to je ve smlouvě.“* Potřebu individuálních rozhovorů s dítětem měl sociální pracovník R5: *„Když ono je to takový složitý, my se snažíme přistupovat k dětem individuálně, a kdyby to byl větší problém, tak už se to musí řešit.“* Respondent R6 odpověděl, že by ohledně této problematiky používal techniku rozhovoru, jelikož je to hlavní náplň jeho práce.

Jak byste postupoval/a, popřípadě postupujete při práci s těmito dětmi?

Co je cílem práce s dětmi, které sextují?

U těchto posledních otázek či dotazů ze třetího okruhu, bylo na sociálních pracovnících znát, že se jim neodpovídá úplně snadno.

Dotazovaný R5 odpověděl na otázku, *„Co je cílem práce s dětmi, které sextují?“*, takto: *„Já si myslím, uvědomit si ty rizika.“* Zároveň si respondent uvědomoval, že u dětí je těžké, aby si závažnost sextingu a rizik, které jsou na internetu, nějak více připustily. *„Je hodně těžký, aby to pochopily, protože pro ně je to ta virtuální realita, že tam se jim nemůže nic stát.“* Dále rozvedl, jak by postupoval při práci s těmito dětmi: *„Pak individuálně ty rozhovory, a kdyby s tím byl nějaký velký problém, volali bychom třeba i policii, ale to už by musel být extrémní problém. Rodiče možná taky, ale je fakt, že my většinou nemáme kontakt na rodiče. Když mi ho děti dají a chtějí, abych šel do rodiny, tak já půjdu, ale jinak nemůžu, že bych vyloženě tohle téma...“* Dále myšlenku nerozváděl.

Sociální pracovník R1 také odpovídal ve stejném duchu ohledně cílů: *„Tak určitě je nějak poučit, co můžou dělat, na koho se můžou obrátit nebo jakým způsobem by to mohly řešit, třeba dám jim i nějaký kontakty.“* Jak by dále postupoval s dětmi při práci, uvedl: *„Nebo potom, když se nakontaktují u nás, tak jim řekneme, že můžou zavolat, zeptat se nebo se objednat. Potom je tu i nabídka, že to můžeme řešit se školou, když je to nějaký ten šikanózní charakter. Nabízíme psychickou podporu, terapeutickou,*

když jsou tam už nějaký potíže, takže vyloženě zaměřený na osobnost toho klienta. Já pak dělám krizovky, nějakou tu primární podporu, a když je to akutní fáze.“

Co se týče cíle, stejně odpověděl sociální pracovník R3 a dále sdělil: *„Já pracuji hlavně s rodičema a etoped s dítětem. To už je práce etopedů, pak to řeší. Samozřejmě, když by to byl nějaký problém, tak je povinnost nahlášení na sociálku, na policii, když by to bylo v mezích už jako mimo zákon. Já třeba spolupracuji se sociálkou. Pak psychologická vyšetření, dětská psychologie.“*

Respondent R6 mě informoval takto: *„Cílem je prevence, aby si děti uvědomovaly možnost zneužití, může se to dozvědět třetí osoba, na Facebooku se sežene kompletně všechno, všechny zprávy, i když jsou smazány.“*

Stejně uvažoval respondent R2: *„Asi snad jediná věc, aby měli svoje povědomí, chránit samy sebe.“* A doplnil to myšlenkou z praxe: *„Že ta fotka, kterou dneska bez problému v patnácti vypálí, se jim může vrátit jako bumerang po vysoký škole, až budou žádat někde o místo. V 5. třídě chce spousta holek bejt učitelka, tak je potřeba jim i vysvětlit, že pak učitelka bejt nebude moct, pokud se jí hanbatý fotky někde objevujou na internetu.“* Respondent R2 dále rozvedl, jak postupují při práci s těmito dětmi: *„Pomáháme vytvářet podhoubí toho, aby hlavně dospělí věděli, o co se jedná a uměli s tím pracovat. Anebo je to na základě právě těch, jak chodíme po těch školách, že se nám ozvou samy ty děti potom. Když za mnou přijdou samotný děti, minus patnáct a přijdou s nějakým problémem, který by měl bejt řešený nadále po trestný stránce, že by byly zneužívané nebo něco takovýdlehého, tak spolupracujeme s OSPODem, spolupracujeme s Krizovým centrem pro děti na Jiráskově nábřeží, takže jakýmsi způsobem tyhle věci s nimi konzultujeme.“*

Respondent R4 sdělil, že: *„Smyslem je asi nějaká základní ochrana, předcházení, ale nemyslím si, že jako v sociální práci by se mělo konkrétně vybírat téma, já úplně nemám rád takový to tříštění. Jo, obsáhnout celou schránku komplexně, protože na druhou stranu všechno souvisí se vším, a kdyby se mělo vyčlenit jedno téma a jet prostě jenom jedno téma, tak si nemyslím, že by to bylo úplně užitečný.“*

Je zařízení, ve kterém pracujete, připraveno pracovat s dětmi, které se potýkají s fenoménem sexting? Proč ano, proč ne?

Na tento dotaz odpovědělo pět sociálních pracovníků ze šesti kladně. R5: „*Já si myslím, že určitě.*“ A svou myšlenku ihned rozvedl a přemýšlel, co by mohli v zařízení vylepšit. „*Že bysme mohli udělat třeba i tematický klub.*“ V tomto zařízení se R5 setkává se sextujícími dětmi, proto také sdělil, že pokud by se s tímto problémem objevilo více dětí v jejich zařízení, že by se na to více zaměřili. „*Kdybychom věděli, že to dělá hodně dětí, což jim zase nemůžeme úplně dokázat, tak bychom museli udělat něco podobného.*“ Z tohoto výroku je také patrné, že sociální pracovník bere automaticky, že by s dětmi dál pracoval, i pokud by dotyčný sextoval.

Dotazovaný R1 odpověděl také kladně: „*Jo, určitě je a máme i takový možný rychlý kontakt na webových stránkách přes internet a tam se nám ty děti docela přes to hlásí, to je pro ně snazší.*“ Respondent pokračoval, jak je jejich centrum zařízené, proč jsou vhodným zařízením pro sextující děti. „*Podle našich pravidel můžeme poskytnout dvě konzultace bez vědomí zákonného zástupce, to jim taky sdělujeme. Po těch dvou konzultacích kontaktujeme rodiče, nebo třeba jim to řeknou oni, že sem chodí. Anebo v případech, když by to kontaktování rodiny dítě nějak ohrozilo, když je tam týrání nebo sexuální zneužívání, tak kontaktujeme sociálně-právní ochranu dětí.*“

Podobně a jasně odpověděl na tento dotaz sociální pracovník R6: „*Ano, je to odborné zařízení, dělají tady odborníci.*“ Respondent R3 reagoval takto: „*Určitě, protože to je důsledek něčeho. Už je to důsledek nějaký poruchy chování, špatného zázemí v rodině, nevěnujou mu péči, nestarají se, má malý sebevědomí, potřebuje se nějakým způsobem prezentovat, to určitě jo.*“ Také tázaný R4 je toho názoru, že jejich zařízení je vhodné pro sextující děti. „*Je připraveno, pokud by to byl opravdu největší problém, tak se na to soustředíme. Teďka aktuálně, si myslím, že to i v rámci prevence nejvíc řešíme, akorát dopad mi nepřijde, že by byl. Dokud se fakt někomu, koho znaj, nestane něco extrémního, tak to neberou úplně vážně.*“

Reakce respondenta R2 mě překvapila: „*Určitě vhodný není a můžu vám říct narovinu, že budu radši, když sem chodit nebudou. Takže když to jenom trošku jde, tak je šoupeme do Krizáče v Budějicích, kde jsou specializovaný, mají psychologky,*

kteřé mají vřcvik na malř dřti.“ Nřslednř ale dodal: „*Dovedu si poradit s dřtma 15+, kdřř tady máme mladři, a pokud nejsou jakoby vyspřelejři, tak s nima nespolutracujuem.*“ Coř odřvodnil nřslednř takto: „*Nejsme tak zařizenř, dostatečně vhodnř. Nemyslřm si, ře jsem dostatečně kvalifikovanej na to, abych s nima pracoval. Tady je potřeba nřjakř koncepční dlouhodobř práce, společně i s tou rodinou. My vřtřinou řeřřme problřmy rodiny, kolikrřt se dozvřme tohle jako přidruřenř problřm, a kdřř jim pak řekneme, ře tohle je vřř primřrnř problřm, v současnř chvíli ne pro vřř, ale pro vaře dřtř, tak třeba i za to, ře my s nima vyřeřřme tu jejich vřc, tak po nich chceme, aby pak řli přavř do toho Krizřče.*“ Na zřvřř to sociřlnř pracovnřk R2 shrnul takto: „*Myslřm si, ře je nejlepři, kdřby dřti navřtřvovaly ty nejspecializovanřjř zařizenř.*“

4.3.3 Shrnutí odpovřdř v souvislosti s třetř vřzkumnou otřzkou

Odbornř poradenstvř třkajřci se problematiky sextovřnř, poskytujř tři organizace ze řesti. Přt sociřlnř pracovnřkř ze řesti odpovřdřlo, ře poskytujř obecnř informace o rizicřch na internetu. Dva respondenti ze řesti prozrazujř, ře konajř přednřřky a seminřře o problematice sextingu. Čtyři sociřlnř pracovnřci ze řesti urřitou metodu či přřstup sociřlnř práce aktivně využívajř pro dřti, kteře sextujř. Vřech řest respondentřř shledřvř jako vhodnou techniku sociřlnř práce v třto problematice, rozhovor. Dalřřmi nřvrhy byly: individuřlnř přřstup, práce se skupinou, podřvat zřkladnř poradenstvř, krizovou intervenci. Tři respondenti by řeřili sextovřnř takto: provedli by vstupnř rozhovor a předali dře odbornřkřm. Čtyři sociřlnř pracovnřci ze řesti zmřnili dře kontaktovřnř policie, orgřn sociřlně přavnř ochrany dřti u vřřnřch přřpadř. Dře se shodovali na spolupřaci s psychology a rodinou. Cřlem sociřlnř práce s dřtmi, kteře sextujř, vidř třchto řest sociřlnř pracovnřkř v prevenci. Přt respondentřř sdřlilo, ře by organizace, ve kteře pracujř, byla vhodnř pro přaci s dřtmi, kteře sextujř.

5 Diskuze

V předkládané bakalářské práci jsem se především snažila zjistit, jak sociální pracovníci pracují s dětmi, které sextují. Aby bylo dosaženo tohoto hlavního cíle, stanovila jsem si dva dílčí cíle. Prvním dílčím cílem jsem se snažila zjistit, zda se sociální pracovníci ve své praxi setkávají s problematikou sextingu. Druhým dílčím cílem jsem se snažila zmapovat nejčastěji užívané přístupy a metody sociální práce využívané u sextujících dětí.

Když jsem položila první otázku sociálním pracovníkům, jestli znají pojem sexting, odpověděli kladně jen dva sociální pracovníci ze šesti. Zajímavé bylo, že jeden sociální pracovník odpověděl, že pojem sexting zná a pojem definoval takto: „*Sexuální praktiky po mailu, chatu, pomocí SMS a sociálních sítích.*“ Takovéto vysvětlení mi připomíná spíše definici cybersexu, jelikož ten je chápán, jak popisuje Spilková (2009), jako sexuální aktivity v chatech, živá videa či audio sex-show. Tyto erotické aktivity jsou elektronicky zprostředkovány mezi lidmi, kteří jsou online a součástí bývá i masturbace (Spilková, 2009). Kopecký (2009) ovšem sexting popisuje tak, že se jedná o rozesílání textových zpráv, fotografií či videí se sexuálním podtextem, a to elektronickou cestou. Dle České asociace StreetWork (2012) je sexting definován jako: „*Elektronické šíření textových zpráv, vlastních fotografií či vlastního videa se sexuálním obsahem, ke kterému dochází v prostředí virtuálních elektronických médií - zejména internetu.*“ Je zajímavé, že Chalfen (2009) chápe sexting odlišně, a to tak, že klade důraz na používání mobilního telefonu s fotoaparátem a pořízení jím intimní fotografie. Pro zbylé čtyři respondenty byl tento pojem nový, ale tři z nich dokázali z názvu odvodit, o jakou problematiku se jedná.

U otázky, „Kdy se o tomto fenoménu sociální pracovníci dozvěděli?“ bylo zajímavé, že všech šest respondentů odpovědělo, že se s problematikou setkává dlouho, minimálně od doby, co pracují v daném zařízení. Je ale pozoruhodné, že jeden respondent pracuje v zařízení už 18 let a o sextingu ví dlouho, jen ne pod tímto názvem, přitom se podle Kopeckého (2009) o tomto fenoménu začalo hovořit až v roce 2005.

Na dotaz, jestli může nějak sexting ohrozit dítě, mě překvapila odpověď jednoho respondenta, který řekl: „*Sexting vnímám jako absolutně přirozenou věc, ale samozřejmě s ohledem k nějakému věku.*“ Dle mého názoru se nejedná o absolutně přirozenou věc, sexting nese mnoho rizik a nebezpečí, a to nejen pro děti, ale i dospělé. Navíc, pokud dospělý sextuje, může tímto chováním ovlivnit děti, které rády vše nové zkouší a dospělí napodobují, takže začnou také sextovat. Navíc, když se jedná o dítě mladší 15 let, mohou být následky fatálnější. Například intimní materiály mohou být zveřejněny proti vůli autora, na fotografiích bývá také většinou sám autor, a jak uvádí Freyerick a Steffen (2009), často k tomuto dochází po rozchodu partnerů, kdy se může partner/ka mstít a vydírat pomocí těchto intimních materiálů. A samozřejmě na internetu je jakýkoliv záznam uložen řadu let, je tedy důležité si rozmyslet, jaký záznam dáváte veřejně na internet.

Jeden respondent v rámci našeho rozhovoru vedl zajímavou úvahu: „*Fotku, kterou dneska bez problému v patnácti vypálí, se jim může vrátit jako bumerang po vysoký škole, až budou žádat někde o místo, dneska personální agentury a de facto všechny větší firmy už první než vás přijmou, tak si vás progooglují, a prostě pokud vám tam někde vyjedou takovýhle fotky, je to samozřejmě důvod k tomu, aby...já chápu, že v 5. třídě chce spousta holek bejt učitelka, tak je třeba jim i vysvětlovat, že pak učitelka bejt nebude moct, pokud se jí hanbatý fotky někde objevujou na internetu.*“ Souhlasím dále s Krčmářovou (2010), která poznamenává, že když se záznam objeví na internetu nebo se dostane do rukou komukoli nepovolanému, vzniká nebezpečí, jelikož může docházet k vydírání, ztrátě důvěry, komerčnímu zneužití, apod. U dětí je zde pak riziko dětské pornografie či ohrožování morálních hodnot (Kopecký, © 2008 - 2013). Dalším vážným důsledkem sextingu je spáchání sebevraždy. Jelikož si sextující děti nevědí rady, neví kde hledat pomoc, jak danou situaci řešit, uchýlí se proto pro ně k jedinému možnému řešení, a to k sebevraždě. V zahraničí tyto kauzy nalezneme v hojném počtu, v ČR jsou v archivu Policie ČR za rok 2011 - 2012 zaznamenány 4 sebevraždy dítěte z důvodu sextování (Kopecký, 2013b). V jedné organizaci prozradil respondent toto: „*Jsmo domluvený s psychiatrií a Fokusem, což je zas organizace, co pracuje s duševně nemocnýma, takže ty nám sem*

pak šoupou lidi po pokusu sebevraždy, kteří jsou úplně normální. Samozřejmě s takovouhle holkou se strašně špatně pracuje, protože jí těžko vysvětlujete, že sex je nějaká láska, když oni vidí vlastně jenom to klasický porno.“

Je zajímavé, že respondent R6 uvedl, že se setkal s dospělou klientelou ohledně této problematiky, tudíž mi z toho vyplývá, že kdyby dospělý jedinec sextoval a jednalo by se o absolutně přirozenou věc, nevyhledával by pak takový člověk odbornou pomoc u sociálního pracovníka.

Na otázku, zda si respondenti nastudovali o této problematice informace a případně z čeho je studovali (literatura, internet, přednášky, apod.), jsem se dozvěděla, že čtyři sociální pracovníci si danou problematiku nastudovali. Nejvíce čerpali z internetu, kde nacházeli články, stránky o sextingu, apod. Musím říct, že opravdu nejvíce informací o problematice sextingu nalezneme především na internetu, jelikož zatím mnoho publikací zaměřené na tuto problematiku není, i když Kopecký se této problematice věnuje již od roku 2005 a výzkumy zaměřené na sexting provádí od roku 2009 (Kopecký, 2013b). Avšak pomalu se tento fenomén dostává do podvědomí lidí. Přednášek je sice opravdu málo, ale právě proto jsem byla velice potěšena, když jsem se dozvěděla, že jeden z respondentů, v rámci prevence poskytuje přednášky základním a středním školám.

Z výzkumu dále vyplývá, že se sociální pracovníci během výkonu své práce v dané organizaci setkávají s dětmi, které sextují. V některých zařízeních se setkávají sociální pracovníci s desítkami sextujících dětí, avšak podle pracovníků nebyly tyto děti vždy těmi nejzávažnějšími případy. Co mě trošku zarazilo, bylo to, že jsem se setkala i s názorem, že sociální pracovníci se budou o toto téma aktivně zajímat až ve chvíli, kdy se jim v organizaci objeví více dětí se závažným problémem způsobeným sextingem.

Zajímavé ale je, že se sociální pracovníci shodovali ohledně věku dětí. Na otázku, „Jaký je nejčastější věk sextujících dětí?“, se můžeme dočíst v článku od Kopeckého a Kožíška (2015), že sexting provozuje ve věku 11 až 17 let asi 7 – 9 % dětí. A ve věku 20 – 25 let provozuje sexting 12 – 23 % dívek. Oslovení sociální pracovníci se shodli, že v jejich zařízení sextují děti nejvíce ve věku 14 let, ale jeden respondent uvedl,

že se v jejich zařízení setkává s dětmi s touto problematikou již od 11 let dítěte. Avšak Lohmann (2012) uvádí, že sexting nejvíce provozují dospívající ve věku 16 - 17 let, u osob starších 18 let výskyt sextování klesá.

Dále čtyři respondenti uvedli, že sextují častěji dívky než chlapci. Jeden respondent uvedl, že se s problematikou potkává u obou pohlaví stejně. Kopecký (2012) uvádí, že v roce 2011 na internet vložilo 8,25 % dospívajících vlastní intimní materiál, z toho bylo více chlapců (57,71 %) než dívek (42,49 %), ovšem takovéto sexuální záznamy posílají svým blízkým, kamarádům, příteli, apod. více dívky (54,37 %) než chlapci (45,63 %). Dále Kopeckému (2012) z výzkumu vyšlo, že intimní materiály odesílají méně děti mladší 15 let (26,97 %) než děti starší 15 let (73,03 %). Na další otázku, zda mají děti potíže i s něčím dalším, zda mají nějaký přidružený problém, mi byly vyjmenovány další obtíže dětí (jako poruchy chování, závislosti, deprese, špatné vztahy mezi vrstevníky). Z odpovědí sociálních pracovníků je ale znát, že víceméně popsaly problémy dle zaměření dané organizace. Často jsem od respondentů slyšela, že sextování je spíš přidružený problém k hlavní sociální diagnóze.

Dále mě v rámci výzkumu velmi zajímalo, jestli dotazovaní sociální pracovníci používají určitý přístup či metodu sociální práce pro děti potýkající se se sextingem či jaká metoda nebo přístup by byl vhodný pro práci s těmito dětmi. Dozvěděla jsem se, že sociální pracovníci by doporučovali či aplikují techniku rozhovoru. Terapeutický rozhovor je součástí socioterapeutického procesu a je hlavní technikou při práci s jednotlivcem, jak uvádí Matoušek (2013). Jeden respondent doporučuje techniku zrcadlení a shrnutí. Dle Matouška (2013) je s rozhovorem propojeno aktivní naslouchání, kam spadají například techniky jako zrcadlení, shrnutí, parafrázování, apod., což uvádí respondent.

I když není tato problematika známá, využívají sociální pracovníci standardní metody a techniky, které prozatím, dle jejich slov, fungují. Dotazovaní by postupovali při práci s těmito dětmi obdobně jako u ostatních svých klientů, provedli by anamnézu, rozhovory a předali dalším odborníkům (psychologům, etopedům). U vážnějších případů by sociální pracovníci kontaktovali orgán sociálně právní ochrany, policii. Jako cíl práce se sextujícími dětmi, vidí respondenti v prevenci, informovanosti a spolupráci

s psychology. Na webových stránkách sexting.cz je poznamenáno, kde hledat pomoc (např.: na Online poradně projektu E- bezpečí, Seznam se bezpečně, Linka bezpečí, Policie ČR), dále zde doporučují preventivní programy projektu e-bezpečí, jedná se o vzdělávací akce pro žáky 2. stupně ZŠ a studenty SŠ, pro učitele i rodiče či pro další cílové skupiny (Nabídka vzdělávacích akcí projektu E-bezpečí, cit. 2015).

Dle mého názoru je důležité šířit informace ohledně sextingu, seznamovat lidi s touto problematikou, a tím je vlastně uskutečňována primární prevence. Respondent, od kterého jsem se dozvěděla, že pořádá přednášky pro žáky, učitelé na ZŠ, SŠ, zhodnotil jejich úspěšnost: „*No, padá to na úrodnou půdu tak z 10 %. Je fakt, že máme zpětnou vazbu z těch škol třeba na základě kyberšikany. Děti si líp zabezpečují Facebook, takže už jim tam nevidí úplně cizí lidi.*“ Z toho vyplývá, že konat přednášky či informovat děti, má pozitivní dopad. Respondent měl takový návrh, že by se ve škole mělo učit o takových věcech a informovat děti o nebezpečích na internetu. „*Hlavně si spíš myslím, že je chyba systémová ve výuce, protože ve škole se o takových věcech neučí. My bereme internet jako zbraň, internet je úžasná věc, ale v rukou dětí. Dospělí, který maj děti ve věku 16, 17 let, jsou úplně mimo, oni umí používat e-mail, myslí si, že porno stránky najdou jenom oni a nechápou, že tohleto všechno děti ma. A zase tím, že je absolutní přístupnost k pornu, erotice, tak ty děti to automaticky napodobují, protože zatímco u filmu říkáme, že je to jenom jako, tak máte pocit, že říká někdo dětem, že na internetu je to taky jenom jako, že většina videí je tam fejkových? Nikdo nic takovýho nedělá, takže ty děti pak jdou a berou to jako standard. Takže upozorňuju taky rodiče, aby věděli, že to není to samý, na co koukali před 20 rokama. To už by se dneska bralo spíš jako romantickéj film.*“

Na závěr výzkumu jsem položila otázku, zda je zařízení, ve kterém respondent pracuje, připraveno pracovat s dětmi, které se potýkají s fenoménem sexting. Pět respondentů odpovědělo kladně na tuto otázku. Z toho tři sociální pracovníci uvedli jako hlavní důvod proč ano, že v organizaci pracují odborníci (dětské psychologové, etopedi a další odborníci). Otázkou ale je, zda tito pedopsychologové, etopedi a další odborníci slyšeli o sextingu, znají tuto problematiku a vědí, jak by s dětmi, které sextují, pracovali? Jeden respondent odpověděl odlišně než zbylí sociální pracovníci, řekl,

že vhodným zařízením určitě nejsou, a to právě z důvodu nedostatečné kvalifikace. Raději posílají děti s tímto problémem do Krizového centra v Budějicích. Avšak poznamenal, že s dětmi staršími 15 let si poradit dokáže.

Z provedeného výzkumu jsem získala odpovědi na mnou položené výzkumné otázky:

1. Znají sociální pracovníci pojem sexting?

Pojem sexting znají a umí vysvětlit dva sociální pracovníci z výzkumného souboru. Čtyři sociální pracovníci slyšeli tento pojem poprvé, ale tři z nich dokázali odvodit problematiku z názvu. Po přesném objasnění pojmu všichni sociální pracovníci sdělili, že se s touto problematikou setkávají v rámci své profese.

2. Setkávají se sociální pracovníci při výkonu své práce s dětmi, které sextují, či s rodiči těchto dětí, a v jaké míře?

Pět sociálních pracovníků se setkává při výkonu své práce s dětmi, které sextují, i s jejich rodiči. Pouze jeden sociální pracovník odpověděl, že se nesetkal s touto problematikou spjatou s dítětem, avšak problematiku sextingu řešil u dospělých jedinců. Ve třech organizacích se vyskytují případy v desítkách, v jednom zařízení nebylo zaznamenáno ani jedno dítě, které by sextovalo a ve dvou organizacích se nachází mnoho sextujících dětí, ale mezi nimi byly jeden či dva vážné případy.

3. Jak sociální pracovníci pracují s dětmi, které sextují?

Sociální pracovníci nepoužívají určitou metodu či přístup vhodný pro problematiku sextování. Jako základní techniku aplikují především rozhovor. Dále by někteří sociální pracovníci viděli jako vhodné aplikovat základní poradenství, individuální přístup i skupinovou práci, a to také dle typu zařízení. U vážných případů by dále sociální pracovníci kontaktovali orgán sociálně právní ochrany, Policii ČR a další odborníky (pedopsychology, etopedy, apod.). Jako důležitou součást sociální práce považují sociální pracovníci prevenci, podávání obecných informací o rizicích na internetu i jak používat bezpečně počítač.

6 Závěr

Cílem mé bakalářské práce bylo zjistit, prostřednictvím polostrukturovaných rozhovorů se sociálními pracovníky, jak pracují s dětmi, které sextují. Dále zjistit, zda se sociální pracovníci ve své praxi setkávají s problematikou sextingu a popsat nejčastěji užívané přístupy a metody sociální práce využívané u sextujících dětí.

Práce byla proto věnovaná problematice sextingu, vysvětlení tohoto pojmu, jeho výskytu a jaká nese rizika. Proto jsem také považovala za důležité seznámit čtenáře i s elektronickou komunikací (především internetem, mobilním telefonem, sociálními sítěmi), jelikož sexting je spojen s používáním informačních a komunikačních technologií. V práci se také zabývám sociální prací, kterou jsem zaměřila právě na problematiku sextování.

Ve výzkumné části se věnuji analýze rozhovorů s šesti respondenty, kteří mi poskytli rozhovor. Z výsledků rozhovorů vyplývá, že pojem sexting znají dva sociální pracovníci, ostatní respondenti slyšeli tento pojem poprvé v rámci našeho rozhovoru. Z názvu ale dokázali, kromě jednoho respondenta, odvodit o jakou problematiku se jedná. Po ujasnění pojmu, těchto šest respondentů řeklo, že se s touto problematikou už setkali. Dále také pět respondentů prozradilo, že se setkává při výkonu své práce s dětmi, které sextují i s jejich rodiči. Pouze jeden sociální pracovník řešil sextování zatím pouze u dospělých, jelikož v této organizaci nevyhledalo pomoc dítě, které by sextovalo. V některých organizacích se vyskytují sextující děti v desítkách, někde, jak bylo řečeno, je sextujících dětí hodně, ale mezi nimi je jen málo vážných případů.

Díky výzkumu jsem vedla sociální pracovníky k zamyšlení, jaké metody a techniky sociální práce by použili či používají, při práci se sextujícími dětmi. Avšak zjistila jsem, že nepoužívají žádnou konkrétní, speciální metodu pro tuto problematiku. Aplikují především terapeutický rozhovor, na tom se shodlo všech šest respondentů. Samozřejmě doporučovali základní poradenství, spolupráci s ostatními odborníky, a především provádět prevenci. U vážných případů se v odpovědích shodovali, že by kontaktovali orgán sociálně právní ochrany a Policii ČR.

Myslím, že díky rozhovorům se tito sociální pracovníci nad fenoménem sexting více zamysleli, někteří se dozvěděli a seznámili s problematikou více, ale především přemýšleli, jak by s těmito dětmi v jejich zařízení pracovali či pokračovali v práci, a co by mohli vylepšit.

Výsledky tohoto výzkumu by mohly posloužit ke zvýšení informovanosti nejen sociálních pracovníků. Tato problematika je velmi aktuální, zvláště když komunikace elektronickou cestou je tak hojně využívána a děti již od útlého dětství používají mobilní telefon či internet. Proto je, dle mého názoru, tak důležité informovat veřejnost o sextingu a dalších rizicích číhajících na internetu. Tento fenomén se dále šíří mezi dětmi, dospívajícími a dospělými. Je důležité, aby věděli o této problematice děti, rodiče, pedagogové, ale právě i další odborníci, jako například sociální pracovníci, kteří se setkávají při výkonu své práce se sextujícími dětmi. Určitě je důležité se zaměřit na prevenci, ale dále je také nutností vzdělávat sociální pracovníky a další odborníky (psychology, etopedy, apod.) v této problematice a rozvíjet sociální práci s dětmi ohledně této problematiky, aby byla sociální práce stále aktuální společenskovední disciplínou i oblastí praktické činnosti, která by stále plnila funkci odhalování, vysvětlování, zmírňování a řešení sociálních problémů, jak popsal Matoušek (2013).

7 Seznam použitých zdrojů

1. BARTOŠ, Jan, 2012. *Pozitivní a negativní vlivy internetu a sociálních sítí na mládež*. Brno. Dostupné z:http://is.muni.cz/th/252088/pedf_m/Diplomova_prace_Bc._Jan_Bartos_252088-X.txt. Diplomová práce. Masarykova Univerzita, Fakulta Pedagogická. Vedoucí práce Z. Píša.
2. Bezpečný internet, 2011a. *Co jsou sociální sítě*. [online]. [cit. 2014-12-28]. Dostupné z:<http://www.bezpecnyinternet.cz/zacatecnik/socialni-site/co-jsou-socialni-site.aspx>
3. Bezpečný internet, 2011b. *Rady pro bezpečné používání sociálních sítí*. [online]. [cit. 2015-01-03]. Dostupné z: <http://www.bezpecnyinternet.cz/zacatecnik/socialni-site/rady.aspx>
4. Bílý kruh bezpečí, 2009. *Poslání a činnost* [online]. [cit. 2015-01-02]. Dostupné z: <http://www.bkb.cz/o-nas/poslani-a-cinnost/>
5. BŘÍZOVÁ, Bohdana a Kristýna MILTNEROVÁ, 2014. Sexting Experience of Adolescent Children. *Journal of Nursing, Social Studies, Public Health and Rehabilitation* [online]. Vol. V, no. 1 - 2, p. 22 - 33 [cit. 2014-12-29]. Dostupné z: <http://casopis-zsfju.zsf.jcu.cz/journal-of-nursing-social-studies-public-health-and-rehabilitation/administrace/clankyfile/20140714132200207204.pdf>
6. CORBINOVÁ, Juliet a Anselm L. STRAUSS, 1999. *Základy kvalitativního výzkumu: Postupy a techniky metody zakotvené teorie*. Boskovice: Albert. ISBN 80-85834-60-X.
7. ČERNÁ, Alena, Lenka DĚDKOVÁ, Hana MACHÁČKOVÁ, Anna ŠEVČÍKOVÁ a David ŠMAHEL, 2013. *Kyberšikana: Průvodce novým fenoménem*. Praha: Grada. ISBN 978-80-247-4577-0.
8. ČESKO, 1991. *Sdělení Federálního ministerstva zahraničních věcí o sjednání Úmluvy o právech dítěte pod číslem 104/1991 Sb.* Dostupné z: [file:///C:/Users/user/Downloads/%C3%BAmluva_o_pr%C3%A1vech_d%C3%ADt%C4%9Bte%20\(2\).pdf](file:///C:/Users/user/Downloads/%C3%BAmluva_o_pr%C3%A1vech_d%C3%ADt%C4%9Bte%20(2).pdf)

9. ČESKO, 2006. Zákon o sociálních službách. In: 108. Dostupné z: http://www.mpsv.cz/files/clanky/7372/108_2006_Sb.pdf
10. DISMAN, Miroslav, 2002. *Jak se vyrábí sociologická znalost: Příručka pro uživatele*. Praha: Karolinum. ISBN 80-246-0139-7.
11. DUNCAN-CALDWELL, Kenisha, 2010. *Sexting 101: Is your teen sex – texting?* Seven Cities Books. ISBN 978-0-578-04958-8.
12. Facebook, 2015. *Kolik mi musí být let, abych se mohl(a) na Facebook zaregistrovat?* [online]. [cit. 2015-01-02]. Dostupné z: <https://cs-cz.facebook.com/help/210644045634222>
13. Facebook, 2014. *Principy Facebooku* [online]. [cit. 2014-12-29]. Dostupné z: <https://www.facebook.com/principles.php>
14. FEYERICK, Deborah a Sheila STEFFEN, 2009. *'Sexting' lands teen on sex offender list* [online]. [cit.2014-11-08]. Dostupné z: <http://edition.cnn.com/2009/CRIME/04/07/sexting.busts/index.htm> >.
15. FILECCIA, Marco, Tim KIRCHNER, Birgit KIMMEL, Gabriele LONZ, Stefanie RACK, Gudrun MELZER, Miriam BREHM a Bettina KOPF, 2014a. *Jak se prezentujeme na internetu: Soukromí na síti Facebook, Lidé.cz a spol.* Praha: Online Safety Institute. Dostupné z: <http://www.saferinternet.cz/finish/4-metodiky/26-jak-se-prezentujeme-na-internetu-soukromi-na-siti-facebook-lide-cz-a-spol>
16. FILECCIA, Marco, Tim KIRCHNER, Birgit KIMMEL, Gabriele LONZ, Stefanie RACK, Gudrun MELZER, Miriam BREHM a Bettina KOPF, 2014b. *Jak zvládnout kyberšikanu?: Doplnkový výukový modul k metodice Knowhow pro mladé surfaře: Materiály pro výuku.* Praha: Online Safety Institute. Dostupné z: <http://www.saferinternet.cz/finish/4-metodiky/11-jak-zvladnout-kybersikanu>
17. FISCHER, Slavomil a Jiří ŠKODA, 2014. *Sociální patologie: Závažné sociálně patologické jevy, příčiny, prevence, možnosti řešení.* Praha: Grada. ISBN 978-80-247-5046-0.
18. GABURA, Ján a Patrik GABURA, 2004. *Sociálna komunikácia.* Bratislava: Občianske združenie Sociálna práca. ISBN 80-968927-7-0.

19. GASNÁRKOVÁ, Dagmar, 2007. *Sociální práce z hlediska prevence sociálně patologických jevů v činnosti sociálního kurátora*. Brno. Dostupné z: http://is.muni.cz/th/55657/pedf_m/Gasnarkova_DP_2007.pdf. Diplomová práce. Masarykova univerzita, Fakulta Pedagogická. Vedoucí práce L. Gulová.
20. HAIMANN, Tomáš, 2014. Selfie: Kdo se nefotí, jako by nebyl!. *ABC* [online]. [cit. 2014-11-28]. ISSN 1213-8991. Dostupné z: <http://www.abicko.cz/clanek/precti-si-zabava/16544/selfie-kdo-se-nefoti-jako-by-nebyl.html>
21. HULANOVÁ, Lenka, 2012. *Internetová kriminalita páchaná na dětech: Psychologie internetové oběti, pachatele a kriminality*. Praha: Triton. ISBN 978-80-7387-545-9.
22. HÝBNEROVÁ, Jana, 2012. Závislost na online prostředí. In: *Sdružení linka bezpečí: Děti a online rizika*. Praha: Sdružení Linka bezpečí, s. 31-50. ISBN 978-80-904920-2-8.
23. CHALFEN, Richard, 2009. It's only a picture: sexting, smutty snapshots and felony charges. 2009 In: BŘÍZOVÁ, B. a K. MILTNEROVÁ. *Sexting Experience of Adolescent Children*. Journal of Nursing, Social Studies, Public Health and Rehabilitation, [online]. 2014, vol. V, no. 1 – 2, p. 24. [cit. 2014-12-29]. Dostupné z: <http://casopis-zsfju.zsf.jcu.cz/journal-of-nursing-social-studies-public-health-and-rehabilitation/administrace/clankyfile/20140714132200207204.pdf>
24. CHALFEN, Richard, 2010. *Sexting as adolescent social communication: A call for attention*. Journal of Children and Media. Oxfordshire: Routledge. ISSN 1748-2798.
25. JEŘÁBEK, Hynek, 1993. *Úvod do sociologického výzkumu*. Praha: Karolinum. ISBN 80-7066-662-5.
26. KARÁSKOVÁ ULBERTOVÁ, Zuzana, 2012. Rodič, vychovatel a dítě na internetu. In: *Sdružení linka bezpečí: Děti a online rizika*. Praha: Sdružení Linka bezpečí, s. 51 – 70. ISBN 978-80-904920-2-8.

27. KOPECKÝ, Jan, 2013a. *Výukové materiály pro prevenci nežádoucích e-jevů působících na děti ve školách i domácím prostředí*. České Budějovice. Dostupné z: http://theses.cz/id/bkqw55/Vukov_materily_pro_prevenci_nedoucch_e-jev_psobcch_na_dti.pdf. Bakalářská práce. Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, Fakulta Pedagogická. Vedoucí práce H. Havelková.
28. KOPECKÝ, Kamil a kol., 2013b. *Rizika internetové komunikace v teorii a praxi*. Olomouc: Centrum PRVoK PdF, Univerzita Palackého v Olomouci. ISBN 978-80-244-3595-4. Dostupné také z: [file:///C:/Users/user/Desktop/Kopecky%20-%20Rizika%20internetove%20komunikace%20v%20teorii%20a%20praxi%20\(1\).pdf](file:///C:/Users/user/Desktop/Kopecky%20-%20Rizika%20internetove%20komunikace%20v%20teorii%20a%20praxi%20(1).pdf)
29. KOPECKÝ, Kamil a Martin KOŽÍŠEK, 2015. *Fenomén sexting v teorii a praxi* [online]. [cit. 2015-06-25]. Dostupné z: <http://www.e-bezpeci.cz/index.php/temata/sexting/994-fenomensexting1>
30. KOPECKÝ, Kamil a René SZOTKOWSKI, 2013. Výzkum rizikového chování českých pubescentů v prostředí internetu v kontextu preventivních a intervenčních aktivit projektu E-Bezpečí [online]. [cit. 2015-07-01]. Dostupné z: <http://www.slideshare.net/kopecky/vzkum-rizikovho-chovn-eskch-pubescent-v-prosted-internetu-v-kontextu-prevence-a-intervence>
31. KOPECKÝ, Kamil, 2009. *Co je sexting*. [online]. E-Bezpečí. Centrum PRVoK PdF, Univerzita Palackého v Olomouci, © 2008 – 2014. [cit. 2014-10-31]. ISSN 2336-1360. Dostupné z: <http://www.e-bezpeci.cz/index.php/temata/sexting/137-154>
32. KOPECKÝ, Kamil, 2014d. *Informace o projektu*. [online]. E-Bezpečí. Centrum PRVoK PdF, Univerzita Palackého v Olomouci, © 2008 – 2014. [cit. 2015-01-02]. ISSN 2336-1360. Dostupné z: <http://www.e-bezpeci.cz/index.php/o-projektu/oprojektu>
33. KOPECKÝ, Kamil, 2014c. *Kybergrooming*. [online]. E-Bezpečí. Centrum PRVoK PdF, Univerzita Palackého v Olomouci, © 2008 – 2014. [cit. 2014-10-31]. ISSN 2336-1360. Dostupné z: <http://www.e-bezpeci.cz/index.php/temata/kybergrooming>

34. KOPECKÝ, Kamil, 2014a. *Kyberšikana*. [online]. E-Bezpečí. Centrum PRVoK Pdf, Univerzita Palackého v Olomouci, © 2008-2014. [cit. 2014-10-31]. ISSN 2336-1360. Dostupné z: <http://www.e-bezpeci.cz/index.php/temata/kyberikana>
35. KOPECKÝ, Kamil, © 2008 – 2013. *Sexting není v pohodě*. [online]. Centrum PRVoK Pdf, Univerzita Palackého v Olomouci, © 2010 – 2013. Projekt E-Bezpečí. [cit. 2014-10-31]. Dostupné z: <http://www.sexting.cz/>
36. KOPECKÝ, Kamil, 2014b. *Stalking a kyberstalking*. [online]. E-Bezpečí. Centrum PRVoK Pdf, Univerzita Palackého v Olomouci, © 2008 – 2014. [cit. 2014-10-31]. ISSN 2336-1360. Dostupné z: <http://www.e-bezpeci.cz/index.php/temata/stalking-a-kyberstalking>
37. KOPECKÝ, Kamil, 2012. *Sexting v chování českých teenagerů* [online]. [cit. 2015-06-25]. Dostupné z: <http://www.pdf.upol.cz/nc/aktualita/clanek/sexting-vchovani-ceskych-teenageru/>
38. KOŤA, Jaroslav, Dobromila TRPIŠOVSKÁ a Marie VACÍNOVÁ, 2013. *Sociální psychologie: Vybrané kapitoly*. 2. vyd. Praha: Univerzita Jana Amose Komenského. ISBN: 978-80-7452-029-7.
39. KRČMÁŘOVÁ, Barbora a Kristýna VACKOVÁ, 2012. Dítě předškolního a mladšího školního věku a internet. In: *Sdružení linka bezpečí: Děti a online rizika*. Praha: Sdružení Linka bezpečí, s. 15-28. ISBN 978-80-904920-2-8.
40. KRČMÁŘOVÁ, Barbora, 2010. Děti a internet. In: *Sdružení linka bezpečí: Děti a jejich problémy III*. Praha: Sdružení Linka bezpečí, s. 13 – 36. ISBN 978-80-254-6840-1.
41. LENHART, Amanda, 2009. *Teens and Sexting*. [online]. Pew Research Internet Project. [cit. 2014-12-28]. Dostupné z: <http://www.pewinternet.org/2009/12/15/teens-and-sexting/>
42. LEŠKO, Ladislav, 2008. *Náhled do sociální komunikace*. Brno: Tribun EU. ISBN 978-80-7399-466-2.

43. LOHMANN, Raychelle Cassada, 2012. The Danger of Teen Sexting: Sexting a problem with major consequences. In: *PsychologyToday*. [online]. Dostupné z: <http://www.psychologytoday.com/blog/teen-angst/201207/the-dangers-teen-sexting>
44. MALÍKOVÁ, Barbora, 2012. Sexuální vyzrávání a internet. In: *Sdružení linka bezpečí: Děti a online rizika*. Praha: Sdružení Linka bezpečí, s. 137-154. ISBN 978-80-904920-2-8.
45. MANNING, Jill, 2005. Výpověď. „Sdělení do záznamu“. Slyšení o dopadu pornografie na manželství a rodinu. Senát USA. In: MULLER, M. *Jak ochránit děti před pornografií na internetu*. Praha: Portál, 2014. s. 83. ISBN 978-80-262-0694-1.
46. MATOUŠEK, Oldřich, 2010. Sociální práce s rizikovou mládeží. In: MATOUŠEK, O., P. KODYMOVÁ a J. KOLÁČKOVÁ. *Sociální práce v praxi: Specifika různých cílových skupin a práce s nimi*. 2. vyd. Praha: Portál, 2010, s. 267 – 280. ISBN 978-80-7367-818-0.
47. MATOUŠEK, Oldřich, 2013. Úvod: Cíle a úrovně sociální práce. In: MATOUŠEK, O. a kol. *Metody a řízení sociální práce*. 3. Praha: Portál, 2013, s. 11 - 17. ISBN 978-80-262-0213-4.
48. MATUŠOVÁ, Eliška, 2013. *Fenomén sexting v populaci českých pubescentů*. Olomouc. Dostupné z: <http://theses.cz/id/evyfd8/00174205-788695942.pdf>. Diplomová práce. Univerzita Palackého v Olomouci, Fakulta Pedagogická. Vedoucí práce K. Kopecký.
49. Mezinárodní federace sociálních pracovníků dle Barker, 2003. In: MRTVÁ, V. *Cíle pastorace v sociální práci u vybrané skupiny klientů*. Brno, 2011. Bakalářská práce. Masarykova Univerzita, Fakulta sociálních studií. Vedoucí práce M. Punová.
50. MILTNEROVÁ, Kristýna, 2013. *Zkušenosti dospívajících dětí se sextingem*. České Budějovice. Dostupné z: http://theses.cz/id/afcw14/BP-_Miltnerov.pdf. Bakalářská práce. Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, Fakulta Zdravotně sociální. Vedoucí práce B. Břízová.
51. MIOVSKÝ, Michal, 2006. *Kvalitativní přístup a metody v psychologickém výzkumu*. Praha: Grada. ISBN 80-247-1362-4.

52. MULLER, Mary, 2014. *Jak ochránit děti před pornografií na internetu*. Praha: Portál. ISBN 978-80-262-0694-1.
53. MUSIL, Josef, 2008. *Úvod do sociální a masové komunikace*. 2. vyd. Praha: Univerzita Jana Amose Komenského Praha. ISBN 978-80-86723-44-0.
54. MUSIL, Josef, 2010. *Sociální a mediální komunikace*. Praha: Univerzita Jana Amose Komenského Praha. ISBN 978-80-7452-002-0.
55. *Nabídka vzdělávacích akcí projektu E-bezpečí*, cit. 2015. [online]. [cit. 2015-06-26]. Dostupné z: <http://vzdelavani.e-bezpeci.cz/?akce=kurz5>
56. NAVRÁTIL, Pavel, 2000. *Úvod do teorií a metod sociální práce*. Brno: Národní centrum pro rodinu. In: MRTVÁ, V. *Cíle pastorače v sociální práci u vybrané skupiny klientů*. Brno, 2011, s. 13. Bakalářská práce. Masarykova Univerzita, Fakulta sociálních studií. Vedoucí práce M. Punová.
57. PLAŇAVA, Ivo, 2005. *Průvodce mezilidskou komunikací: Přístupy-dovednosti-poruchy*. Praha: Grada. ISBN 80-247-0858-2.
58. PROCHÁZKA, David, 2012. *SEO: Propagace k vlastnímu webu*. Praha: Grada. ISBN 978-80-247-4222-9.
59. *Rizika nových médií na internetu: Rozpravy o českých médiích*, 2013. [rozhlasový pořad].
ČRo Plus. Březen 9, 20:10. Dostupné z: <http://prehravac.rozhlas.cz/audio/2844139>
60. Sdružení linka bezpečí, cit. 2015. *O nás* [online]. [cit. 2015-01-03]. Dostupné z: <http://sdruzeni.linkabezpeci.cz/o-nas/>
61. SPILKOVÁ, Jana, 2009. *Sexualita na internetu*. In: *Psychiatria pre prax* [online]. Soukromé sexuologické centrum, GONA, Praha: Solen, 2009, 10, s. 83-84, [cit. 2015-06-28].
Dostupné z: <http://www.solen.sk/pdf/5d5ca39109d2b16b29b04e89e3d8c96d.pdf>
62. StreetWork, 2012. *Své nahé fotky rozesílá desetina dětí*. [online]. Česká asociace StreetWork. © 2006 - 2015. [cit. 2015-01-02]. Dostupné z: http://www.streetwork.cz/index.php?option=com_content&task=view&id=3632&site=cas

63. ŠKODA, Michal, 2013. *Jak se ne/chovat na sociálních sítích* [online]. [cit. 2014-12-28]. Dostupné z: <http://mskoda.wordpress.com/2013/05/14/jak-se-nechovat-na-socialnich-sitich/>
64. TOMEŠ, Igor, 2014. *Definice rolí sociálních pracovníků* [online]. Praha: Univerzita Karlova, Filosofická fakulta. [cit. 2015-01-03]. Dostupné z: <http://www.mpsv.cz/files/clanky/19180/Tomes.pdf>
65. TOMKOVÁ, Soňa, 2010. *Způsob vyjadřování a forma komunikace mezi dětmi druhého stupně základních škol*. Pardubice. Bakalářská práce. Univerzita Pardubice, Fakulta filozofická. Vedoucí práce K. Rýdl.
66. VANÍČKOVÁ, Eva, 2005. *Dětská prostituce*. Praha: Grada. ISBN 80-247-1138-9.
67. VOLFOVÁ, Michaela, 2012. *Program Safer Internet Plus a možnosti jeho aplikace v České republice*. Praha. Diplomová práce. Univerzita Karlova v Praze, Fakulta Filozofická. Vedoucí práce H. Slámová.
68. ZAJACOVÁ, Melanie, 2014. *Profesionální sociální pracovník v současné společnosti. Sociální práce* [online]. [cit. 2015-01-03]. Dostupné z: <http://socialniprace.cz/zpravy.php?oblast=1&clanek=676>
69. ŽÁKOVÁ, Markéta, 2014. *Primární prevence - charakteristika* [online]. [cit. 2015-01-03]. Dostupné z: <http://www.nicm.cz/primarni-prevence-charakteristika>

8 Přílohy

- I. Příloha: Vzor polostrukturovaného rozhovoru

I. Příloha

Pohlaví:

1. Jaké je Vaše nejvyšší dosažené vzdělání?
2. Jak dlouho pracujete v oblasti sociální práce?
3. Jak dlouho pracujete v této organizaci?

První okruh otázek

1. Slyšel/a jste někdy o termínu sexting? Víte, co tento pojem znamená? Jak byste tento pojem vysvětlil/a?
2. Jakým způsobem jste se o sextingu dozvěděl/a? Kdy jste se o tomto fenoménu dozvěděl/a? Kde jste se sextingem setkal/a? Může podle Vás nějak sexting ublížit, ohrozit člověka? Dítě?
3. Nastudoval/a jste si o této problematice informace? Četl/a jste o sextingu články, literaturu? Navštívil/a jste přednášku či seminář týkající se sextingu?

Druhý okruh otázek

1. Setkali jste se s touto problematikou – sextování u dětí v zařízení, ve kterém pracujete? Setkali jste se při výkonu své práce s rodiči těchto dětí? Kdo se častěji na vás v této organizaci obrací – dítě či rodič? Či někdo další?
2. S kolika případy jste se setkal/a během výkonu své práce v této organizaci? Jaký je nejčastější věk těchto dětí? S touto problematikou vás vyhledávají častěji dívky či chlapci? Mají děti, které sextují potíže i s něčím dalším? Například poruchy chování, závislost, neoblíbenost mezi vrstevníky...?

Třetí okruh otázek

1. Poskytujete odborné poradenství zaměřené na sextování pro děti a rodiče? Jaké důležité informace jim podáváte? Informujete děti o rizicích sextingu? A o dalších rizicích číhajících na internetu?

2. Konáte přednášky, semináře o problematice sextingu pro veřejnost? Provádíte i jiné činnosti, kde se o sextingu zmiňujete?
3. Používáte určitý přístup či metodu sociální práce určenou pro děti potýkající se se sextingem? Která metoda či přístup v oblasti sociální práce, je podle Vás vhodná, k pomoci těmto dětem? Jak byste postupoval/a, popřípadě postupujete při práci s těmito dětmi? Co je cílem práce s dětmi, které sextují? Pracujete také nějak s rodiči?
4. Je zařízení, ve kterém pracujete, připraveno pracovat s dětmi, které se potýkají s fenoménem sexting? Proč ano, proč ne?